

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

**Hyväksytty: kaupunginvaltuusto 27.2.2017 § 22
Voimaantulo: 1.6.2017**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 23.10.2017 § 106
Voimaantulo: 1.1.2018**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 18.6.2018 § 52
Voimaantulo: 21.6.2018**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 10.12.2018 § 100
Voimaantulo: 1.1.2019**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 21.10.2019 § 76
Voimaantulo: 1.1.2020**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 23.3.2020 § 20
Voimaantulo: 23.3.2020**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 14.12.2020 § 88
Voimaantulo: 1.1.2021 ja 1.6.2021**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 23.8.2021 § 51
Voimaantulo: 23.8.2021**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 20.12.2021 § 104
Voimaantulo: 20.12.2021**

**Muutettu: kaupunginvaltuusto 30.5.2022 § 35
Voimaantulo: 1.8.2022**

I OSA JOHDANTO	5
1 luku YLEISET MÄÄRÄYKSET	5
1 § Hallintosäännön soveltaminen	5
II OSA KAUPUNGIN HALLINNON JA TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN	5
2 luku KAUPUNGIN JOHTAMINEN	5
2 § Johtamisjärjestelmä	5
3 luku TOIMIELINORGANISAATIO	5
3 § Toimielinrakenne	5
4 § Kaupunginvaltuusto	6
5 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja	6
6 § Kaupunginhallitus	6
7 § Kaupunginhallituksen puheenjohtaja	6
8 § Kaupunginhallituksen kehittämisjaosto	6
9 § Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto	7
10 § Tarkastuslautakunta	7
11 § Lautakunnat	7
12 § Hyvinkään Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta	7
13 § Vaalitoimielimet	7
14 § Vaikuttamistoimielimet	8
4 luku KAUPUNGINJOHTAJA JA TOIMIALAT	8
15 § Kaupunginjohtaja	8
16 § Toimialojen muodostama organisaatorakenne	8
17 § Konsernipalvelut ja hallinto	8
18 § Tekniikka ja ympäristö	9
19 § Sivistystoimi	9
20 § Toimialajohtajat	9
21 § Palvelualuejohtajat	9
22 § Tarkemmat määräykset	10
5 luku KONSERNIOHJAUS JA SOPIMUSTEN HALLINTA	10
23 § Konsernijohto	10
24 § Konsernijohdon tehtävät	10
25 § Kaupunkikonsernin johtamisjärjestelmä ja toimivaltasuhteet	10
26 § Sopimusten hallinta	10
6 luku TOIMIELINTEN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALLAN JAKO	11
27 § Kaupunginvaltuuston tehtävät ja toimivalta	11
28 § Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta	11
29 § Kaupunginhallituksen kehittämisjaoston tehtävät ja toimivalta	14
30 § Kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston tehtävät ja toimivalta	15
31 § Lautakuntien yleinen toimivalta	15
32 § Lautakuntien oikeus päätösvallan siirtämiseen (delegointioikeus)	16
33 § Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tehtävät ja toimivalta	16
34 § Opetuslautakunnan ja ammatillisen koulutuksen tehtävät ja toimivalta	17
Ammatillisen koulutuksen toimikunta	17
35 § Teknisen lautakunnan tehtävät ja toimivalta	18
36 § Ympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta	19
7 luku OTTO-OIKEUS	21
37 § Asian ottaminen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi	21
38 § Asian ottaminen lautakunnan käsiteltäväksi	21
39 § Asian ottaminen liikelaitoksen johtokunnan käsiteltäväksi	21
40 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen	21

8 luku VIRANHALTIJOIDEN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTA	21
41 § Konsernipalvelut ja -hallinto viranhaltijoiden päätösvalta	21
42 § Kaupunginjohtajan päätösvalta	22
43 § Konsernipalvelut ja -hallinto –toimialan viranhaltijoiden päätösvalta	22
44 § Sivistystoimen viranhaltijoiden päätösvalta	23
45 § Tekniikan ja ympäristön toimialan viranhaltijoiden päätösvalta	24
46 § Toimivallan edelleen siirtäminen	25
47 § Toimivalta päättää asiakirjan antamisesta	25
9 luku TOIMIVALTA HENKILÖSTÖASIOISSA	25
48 § Yleistoisvalta ja päätösvalan siirtäminen henkilöstöasioissa	25
49 § Viran perustaminen ja lakkauttaminen sekä virkanimikkeen muuttaminen	26
50 § Virkasuhteen muuttaminen työsuhteeksi	26
51 § Kelpoisuusvaatimukset	26
52 § Haettavaksi julistaminen	26
53 § Koeaika	26
54 § Henkilöstön ottaminen ja sijaisuudet	26
55 § Palkan määrittäminen	28
56 § Virkaan ottaminen virkaan valitun irtisanouduttua ennen virantoimituksen alkamista	28
57 § Harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat	29
58 § Muut kuin harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat	29
59 § Muu henkilöstöhallinnollinen päätösvalta	30
60 § Työ- ja toimintakyvyn selvittäminen	31
61 § Virantoimituksesta pidättäminen	31
62 § Lomauttaminen, irtisanominen, työsopimuksen ja virkasuhteen purkaminen sekä eron myöntäminen	31
10 luku OSALLISUUS JA VIESTINTÄ	31
63 § Osallistumisen ja viestinnän periaatteet	31
64 § Kaupunkilaisten aloiteoikeus	32
65 § Aloitteen käsittely	32
66 § Aloitteen tekijälle annettavat tiedot	32
III OSA TALOUS JA VALVONTA	32
11 luku TALOUDENHOITO	32
67 § Talousarvio ja taloussuunnitelma	32
68 § Talousarvion täytäntöönpano	33
69 § Toiminnan ja talouden seuranta	33
70 § Talousarvion sitovuus	33
71 § Talousarvion muutokset	33
72 § Omaisuuden luovuttaminen ja vuokraaminen	33
73 § Poistosuunnitelman hyväksyminen	33
74 § Rahatoimen hoitaminen	34
75 § Maksuista päättäminen	34
76 § Asiakirjojen antamisesta perittävät maksut	34
77 § Laskujen ja maksuasiakirjojen hyväksyminen	34
12 luku ULKOINEN VALVONTA	34
78 § Ulkoinen ja sisäinen valvonta	34
79 § Tarkastuslautakunnan kokoukset	35
80 § Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi	35
81 § Sidonnaisuusilmoituksiin liittyvät tehtävät	35
82 § Tilintarkastusyhteisön valinta	35
83 § Tilintarkastajan tehtävät	35
84 § Tarkastuslautakunnan antamat tehtävät	36
85 § Tilintarkastuskertomus ja muu raportointi	36

13 luku SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA	36
86 § Kaupunginhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät	36
87 § Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät	36
88 § Sisäisen tarkastuksen tehtävät	37
 IV OSA PÄÄTÖKSENTEKO- JA HALLINTOMENETTELY	37
 14 luku VALTUUSTON TOIMINTA	37
89 § Valtuuston toiminnan järjestelyt	37
90 § Valtuustoryhmän muodostaminen ja valtuustoryhmän nimi	37
91 § Muutokset valtuustoryhmän kokoonpanossa	37
92 § Istumajärjestys	38
 15 luku VALTUUSTON KOKOUKSET	38
93 § Kokouskutsu	38
94 § Esityslista	38
95 § Sähköinen kokouskutsu	38
96 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla	38
97 § Jatkokokous	38
98 § Varavaltuutetun kutsuminen	38
99 § Läsnäolo kokouksessa	39
100 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	39
101 § Kokouksen johtaminen	39
102 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle	39
103 § Tilapäinen puheenjohtaja	39
104 § Esteellisyys	40
105 § Asioiden käsittelyjärjestys	40
106 § Puheenvuorot	40
107 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi	40
108 § Ehdotukset ja keskustelun päättäminen	40
109 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen	41
110 § Äänestykseen otettavat ehdotukset	41
111 § Äänestystapa ja äänestysjärjestys	41
112 § Äänestyksen tuloksen toteaminen	41
113 § Toivomusponsi	41
114 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen	42
115 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenille	42
 16 luku ENEMMISTÖVAALI JA SUHTEELLINEN VAALI	42
116 § Vaaleja koskevat yleiset määräykset	42
117 § Enemmistövaali	42
118 § Suhteellinen vaali valtuustossa	42
119.1 § Valtuuston vaalilautakunta	42
119.2 § Ehdokaslistojen laatiminen	43
119.3 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto	43
119.4 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen	43
119.5 § Ehdokaslistojen yhdistelmä	43
119.6 § Suhteellisen vaalin toimittaminen	43
119.7 § Suhteellisen vaalin tuloksen toteaminen	43
 17 luku VALTUUTETUN ALOITE- JA KYSELYOIKEUS	43
120 § Valtuutettujen aloitteet	43
121 § Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys	44
122 § Kyselytunti	44
 18 luku KOKOUSHALLINTO	44
123 § Määräysten soveltaminen	44
124 § Kokousaika ja -paikka	44
125 § Kokouskutsu	45
126 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla	45

127 §	Jatkokokous	45
128 §	Varajäsenen kutsuminen	45
129 §	Läsnäolo toimieliinten kokouksissa	45
130 §	Kaupunginhallituksen edustaja muissa toimielimissä	46
131 §	Kokouksen julkisuus	46
132 §	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	46
133 §	Tilapäinen puheenjohtaja	46
134 §	Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot	46
135 §	Kokouskutsussa mainitsemattoman asian käsittely	46
136 §	Esittelijät	47
137 §	Esittely	47
138 §	Esteellisyys	48
139 §	Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi	48
140 §	Muutosehdotukset ja keskustelun päättäminen	48
141 §	Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen	48
142 §	Äänestykseen otettavat ehdotukset	48
143 §	Äänestys ja vaali	48
144 §	Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen	49
145 §	Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenelle	49
19 luku	LUOTTAMUSHENKILÖILLE MAKSETTAVAT PALKKIOT JA KORVAUKSET	50
146 §	Soveltamisala	50
147 §	Kokouspalkkiot	50
148 §	Vuosipalkkiot	51
149 §	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan palkkiot	51
150 §	Toimituspalkkio	51
151 §	Ansionmenetys- ja muiden kustannusten korvaus	52
152 §	Palkkioiden maksamisen perusteet	52
153 §	Matkakustannusten korvaaminen	52
154 §	Vaikuttamistoimieliinten palkkiot	52
20 luku	HALLINTOMENETTELY JA ASIAKIRJAHALLINTO	53
155 §	Asiakirjojen allekirjoittaminen	53
156 §	Todisteellisen tiedoksiannon vastaanottaminen	53
157 §	asiakirjahallinnon järjestäminen	53
V OSA	HYVINKÄÄN VESIHUOLTOLIIKELAITOS	54
158 §	Toimiala	54
159 §	Johtokunta	54
160 §	Johtokunnan tehtävät	54
161 §	Johtokunnan päätösvalta	54
162 §	Esittely	54
163 §	Kokous- ja hallintomenettely	55
164 §	Henkilökunta	55
165 §	Peruspalkan määrääminen ja palkanlisien myöntäminen	55
166 §	Vesihuoltojohtajan tehtävät	55
167 §	Vesihuoltojohtajan ratkaisovalta	55
168 §	Nimenkirjoitus	55
169 §	Toimivallan siirtäminen	56
170 §	Johtokunnan otto-oikeus	56

I OSA JOHDANTO

1 luku YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Hallintosäännön soveltaminen

Hyvinkään kaupungin hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä päätöksenteko- ja kokousmenettelyssä noudatetaan tämän hallintosäännön määräyksiä, ellei laissa ole toisin säädetty.

Hallintosääntö muodostuu viidestä osasta: johdanto, kaupungin hallinnon ja toiminnan järjestäminen, talous ja valvonta, päätöksenteko- ja hallintomenettely sekä Hyvinkään vesihuoltoliikelaitos. Kukin näistä sisältää yksityiskohtaisemmat määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä päätöksenteko- ja kokousmenettelyä koskien.

Viranomaisilla tarkoitetaan toimielimiä sekä luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita, joille on tällä hallintosäännöllä määrätty tehtäviä tai annettu toimivaltaa. Henkilöstöllä tarkoitetaan kuntaan virka- tai työsuhteessa olevia.

II OSA KAUPUNGIN HALLINNON JA TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

2 luku KAUPUNGIN JOHTAMINEN

2 § Johtamisjärjestelmä

Kaupungin johtaminen perustuu kaupunkistrategiaan, vuosittain hyväksyttävään talousarvioon sekä muihin kaupunginvaltuuston päätöksiin.

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Valtuusto siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus johtaa kaupungin viestintää ja tiedottamista kaupungin toiminnasta.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

3 luku TOIMIELINORGANISAATIO

Hallintosäännössä toimielimellä tarkoitetaan valtuustoa, kaupunginhallitusta, lautakuntia ja johtokuntia, niiden jaostoja sekä toimikuntia ja tilapäistä valiokuntaa.

3 § Toimielinrakenne

Hyvinkään kaupungin toimielinrakenne on kokonaisuudessaan seuraava:

- kaupunginvaltuusto
- tarkastuslautakunta
- keskusvaalilautakunta ja

- kaupunginhallitus, jonka alaisuudessa toimivat
  - o kaupunginhallituksen kehittämisjaosto
  - o kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto
  - o opetuslautakunta
  - o kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta
  - o tekninen lautakunta
  - o ympäristölautakunta
  - o Hyvinkään vesihuoltoliikelaitoksen eli Hyvinkään Veden johtokunta
- ammatillisen koulutuksen toimikunta.

4 § Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupunginvaltuusto käyttää kaupungin ylintä päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Valtuustossa on 51 valtuutettua.

5 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

- johtaa kaupunginvaltuuston toimintaa
- vastaa valtuustoryhmien yhteistyöstä
- vastaa omalta osaltaan kuntien välisestä ja muusta sidosryhmäyhteistyöstä
- osallistuu kaupungin edustamiseen.

6 § Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta ja viestinnästä sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Kaupunginhallituksen valitsee valtuusto toimikauttaan vastaavaksi ajaksi tai kahden vuoden mittaisen toimikauden ajaksi. Kaupunginhallituksessa on 9 jäsentä, joista valtuusto valitsee kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja 2 varapuheenjohtajaa. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Kaupunginhallituksen jäsenten ja varajäsenten tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginhallitus jakaantuu kehittämisjaostoon ja henkilöstöjaostoon.

7 § Kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja

- johtaa kaupunginhallituksen toimintaa
- johtaa strategian toimeenpanon sekä kaupunginhallituksen tehtävien toteuttamisen edellyttämää poliittista yhteistyötä
- vastaa kaupunginjohtajan johtajasopimuksen valmistelusta ja huolehtii kaupunginhallituksen ja valtuuston kytkemisestä valmisteluprosessiin sekä
- vastaa siitä, että kaupunginjohtajan kanssa käydään vuosittain tavoite- ja arviointikeskustelut johtajasopimuksessa määritellyllä tavalla
- vastaa osaltaan kuntien välisestä ja muusta sidosryhmäyhteistyöstä
- osallistuu kaupungin edustamiseen

8 § Kaupunginhallituksen kehittämisjaosto

Kehittämisjaosto vastaa kaupungin maa- ja tonttipolitiikan sekä kaavoituksen toteuttamisesta, elinkeinoasioista, työllisyyspalveluista, tietohallinnon ja hankintapalvelujen järjestämisestä, omistajaohjauksesta sekä

erikseen määrätystä kaupunkikonsernin ohjaukseen ja järjestämiseen liittyvistä tehtävistä. Lisäksi kehittämisjaosto vastaa osaltaan kaupungin yleisestä kehittämisestä.

Kaupunginhallituksen kehittämisjaostossa on 5 jäsentä. Kaupunginhallitus nimeää jaoston jäsenet ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Jäsenet valitaan ensisijaisesti kaupunginhallituksen varsinaisista jäsenistä ja varajäsenet kaupunginhallituksen varajäsenistä.

Kehittämisjaoston puheenjohtajaksi nimetään kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Kaupunginhallitus nimeää kehittämisjaoston varapuheenjohtajan.

9 § Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto

Henkilöstöjaosto johtaa kaupungin henkilöstöpolitiikkaa, henkilöstön kehittämistä sekä yhtenäisen henkilöstöhallinnollisen toimintakulttuurin luomista.

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaostossa on 5 jäsentä. Kaupunginhallitus nimeää jaoston jäsenet ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Jäsenet valitaan ensisijaisesti kaupunginhallituksen varsinaisista jäsenistä ja varajäsenet kaupunginhallituksen varajäsenistä.

Henkilöstöjaoston puheenjohtajaksi nimetään ensisijaisesti kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja. Kaupunginhallitus nimeää henkilöstöjaoston varapuheenjohtajan

10 § Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta vastaa kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämisestä.

Tarkastuslautakunnassa on 9 jäsentä, jotka valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavaksi ajaksi sekä nimeää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja ja jäsenten ensisijaisesti valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

11 § Lautakunnat

Lautakunnat johtavat ja kehittävät alaistaan toimialaa ja vastaavat palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii opetuslautakunta, kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta, tekninen lautakunta sekä ympäristölautakunta.

Valtuusto valitsee lautakuntien jäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Lautakunnissa on kussakin 9 jäsentä, joista valtuusto nimeää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Tästä poiketen kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan kokoonpanoa täydennetään vuoden 2019 alusta vuonna 2021 päättyvän valtuustokauden loppuun asti kahdella lisäjäsenellä ja heidän henkilökohtaisilla varajäsenillä. Lautakuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien tulee olla valtuutettuja ja jäsenten ensisijaisesti valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

12 § Hyvinkään Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta

Johtokunta vastaa liikelaitoksen toiminnan johtamisesta ja kehittämisestä valtuuston asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden rajoissa.

Hyvinkään Vesihuoltoliikelaitos toimii kaupunginhallituksen alaisena. Johtokunnan jäsenet valitsee kaupunginvaltuusto toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Johtokunnassa on 5 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Kaupunginvaltuusto nimeää liikelaitoksen johtokunnan puheenjohtajaksi teknisen lautakunnan puheenjohtajaksi valitun ja varapuheenjohtajaksi teknisen lautakunnan varapuheenjohtajaksi valitun.

13 § Vaalitoimielimet

Keskusvaalilautakunnasta, vaalilautakunnista ja vaalitoimikunnista säädetään vaalilaissa.

14 § Vaikuttamistoimielimet

Kaupungissa on nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto, joiden kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus.

4 luku KAUPUNGINJOHTAJA JA TOIMIALAT

15 § Kaupunginjohtaja

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisuudessa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Kaupunginjohtaja

- vastaa kaupunkikonsernin taloudesta, johtamisesta ja valvonnasta
- vastaa kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelusta, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden toteutumisesta sekä talousarvion noudattamisen valvonnasta
- vastaa kaupungin ja kaupunkirakenteen strategisesta ja yleisestä kehittämisestä
- valvoo kaupungin etua ja vastaa yhteiskuntasuhteista
- vastaa osaltaan henkilöstöpolitiikasta
- vastaa kaupungin omistajapolitiikan toteutumisesta
- johtaa sisäistä valvontaa
- vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi

Kaupunginjohtajan ollessa poissa tai esteellinen kaupunginjohtajan sijaisena toimii kaupunginhallituksen määräämä viranhaltija.

16 § Toimialojen muodostama organisaatorakenne

Hyvinkään kaupungin organisaatio rakentuu kolmesta toimialasta:

- konsernipalvelut ja -hallinto
- tekniikka ja ympäristö
- sivistystoimi

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat vastaavat ulkoisesta valvonnasta. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomasti.

17 § Konsernipalvelut ja hallinto

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konsernipalvelut ja -hallinto –toimiala, jota johtaa toimialajohtaja

Toimialalla on seuraavat palvelualueet:

- talous, johtajana talousjohtaja
- henkilöstö, johtajana henkilöstöjohtaja
- elinvoima, johtajana liiketoimintajohtaja
- demokratia ja johdon tuki, johtajana kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä.

Elinvoima -palvelualue muodostuu seuraavasti:

- omistajaohjaus ja elinkeinotoimi, yksikön päällikkönä liiketoimintajohtaja tai hänen määräämänsä
- kaavoitus, yksikön päällikkönä kaavoituspäällikkö
- tonttipalvelut, yksikön päällikkönä kaupungingeodeetti.
- työllisyyspalvelut, yksikön päällikkönä työllisyydenhoidon esimies.

Demokratia ja johdon tuki -palvelualue muodostuu seuraavasti:

- kaupunginkanslia, yksikön päällikkönä hallintojohtaja
- viestintäyksikkö, yksikön päällikkönä viestintäpäällikkö.

Kaupungin kaavoittajana toimii kaavoituspäällikkö tai hänen määräämänsä viranhaltija.

Konsernipalvelut ja -hallinto -toimialan organisaatiosta, johtamisvastuista ja toimialan viranhaltijoiden muusta, kuin henkilöstöhallinnollisesta päätösvallassa määrätään tarkemmin konsernipalvelut ja -hallinto -toimialan toimintasäännössä, josta päättää kaupunginhallitus.

18 § Tekniikka ja ympäristö

Tekniikka ja ympäristö - toimialaa johtaa tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja.

Toimialalla on seuraavat palvelualueet:

Teknisen lautakunnan alaisuudessa:

- - hallinto ja kehittäminen, johtajana toimialajohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija
- - tekninen keskus, johtajana tekninen johtaja
- - tilakeskus, johtajana kiinteistöjohtaja.

Ympäristölautakunnan alaisuudessa:

- ympäristökeskus, johtajana ympäristötoimenjohtaja

Hyvinkään vesihuoltoliikelaitos toimii johtokuntansa alaisena kaupungin liikelaitoksena, johtajana vesihuoltojohtaja.

19 § Sivistystoimi

Sivistystoimea johtaa toimialajohtajana sivistystoimenjohtaja.

Sivistystoimessa on seuraavat palvelualueet:

Opetuslautakunnan alaisuudessa:

- hallinto ja kehittäminen, johtajana toimialajohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija
- perusopetus, johtajana perusopetuksen johtaja
- yleissivistävä koulutus, johtajana toimialajohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija
- varhaiskasvatuspalvelut, johtajana varhaiskasvatuksen johtaja

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa:

- kulttuuri- ja hyvinvointi, johtajana toimialajohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija

20 § Toimialajohtajat

Tekniikan ja ympäristön sekä sivistystoimen toimialajohtajat vastaavat toimialansa toiminnasta sekä johtavat ja kehittävät toimialansa toimintaa kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan ja lautakunnan alaisuudessa.

Konsernipalvelut ja -hallinto –toimialan toimialajohtajan tehtävänä on toimia palvelualuejohtajien hallinnollisena esimiehenä sekä vastata toimialan talous- ja hallintoasioiden sekä toiminnan koordinoinnista kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa. Valtuuston valitsemien palvelualuejohtajien toiminnallisenä esimiehenä toimii kaupunginjohtaja.

Kaupunginjohtaja määrää kullekin toimialajohtajalle sijaisen, joka hoitaa toimialajohtajan tehtäviä hänen ollessaan esteellinen tai poissa.

21 § Palvelualuejohtajat

Palvelualuejohtaja vastaa palvelualueen toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan, lautakunnan ja toimialajohtajan alaisuudessa.

Toimialajohtajat määräävät toimialallaan kullekin palvelualuejohtajalle sijaisen, joka hoitaa palvelualuejohtajan tehtäviä hänen ollessaan esteellinen tai poissa.

22 § Tarkemmat määräykset

Kaupunginhallitus ja lautakunnat määräävät alaisensa toimialan organisaatiosta ja tehtävistä, johtamisvastuista sekä viranhaltijoiden päätösvallasta siltä osin kuin lainsäädännössä tai hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty.

5 luku

KONSERNIOHJAUS JA SOPIMUSTEN HALLINTA

23 § Konsernijohto

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen kehittämisjaosto, kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja liiketoimintajohtaja.

Tytäryhtiöiden hallitusten kokouksissa on kaupunginjohtajalla, liiketoimintajohtajalla, talousjohtajalla tai kaupunginhallituksen puheenjohtajalla tai näiden määräämällä aina läsnäolo- ja puheoikeus.

24 § Konsernijohdon tehtävät

Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonnasta (konsernivalvonta).

25 § Kaupunkikonsernin johtamisjärjestelmä ja toimivaltasuhteet

Kaupunginvaltuusto päättää osana kaupunkistrategiaa omistajapolitiikasta sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

Kaupunginhallituksen ja kehittämisjaoston tehtävistä on määrätty toimielinten toimivaltaa koskevassa luvussa.

Kaupunginjohtaja vastaa kokonaisvaltaisesti kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden johtamisesta, sisäisestä valvonnasta ja konsernivalvonnan järjestämisestä, riskienhallinnan järjestämisestä ja omistajaohjauksen toteuttamisesta.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana. Kaupunginjohtajan, liiketoimintajohtajan ja talousjohtajan tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden ja yhteisöjen hallintoon ja toimintaan. Kaupunginhallitus määrää tarkemmin konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon.

Konsernijohdon tehtävistä, ennakkokäsityksen muodostamisesta ja muista vastuista määrätään lisäksi tarkemmin kaupunginvaltuuston hyväksymissä konserniohjeessa sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeessa. Mikäli päätettävä asia edellyttää konsernijohdon ennakkokäsityksen hankkimista, on se haettava konserniohjeessa sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeessa määritellyllä tavalla.

26 § Sopimusten hallinta

Kaupunginhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta sekä nimeää sopimuksista vastaavat henkilöt toimialallaan. Lautakunnat nimeävät sopimuksista vastaavat henkilöt toimialallaan.

6 luku

TOIMIELINTEN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALLAN JAKO

Toimielimellä tai viranhaltijalla ei ole oikeutta tehdä päätöstä, jonka aiheuttamaa menoa varten ei ole varattu määrärahaa.

Sen lisäksi, mitä kuntalaissa ja muussa lainsäädännössä on säädetty, toimielimille kuuluvat seuraavat tehtävät ja päätösvalta.

27 § Kaupunginvaltuuston tehtävät ja toimivalta

Kaupunginvaltuuston tehtävänä on sen lisäksi, mitä erikseen on lainsäädännössä säädetty

- päättää merkittävistä ja taloudellisesti tai muulla tavoin laajakantoisista kaupungin hallinnon järjestämisen periaatteista
- päättää periaatteet kaupungin oman palvelutuotannon siirtämisestä kaupungin organisaation ulkopuoliselle toimijalle silloin, kun on kyse
  - o merkittävästä osasta kaupungin palvelutuotantoa tai
  - o kyseessä on huomattava muutos palvelun tuottamistavassa
- päättää kiinteän omaisuuden, rakennusten ja laitteiden sekä rakennusten ja huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden myymisestä ja hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on yli 1 000 000 euroa
- päättää muiden kuin edellä mainittujen osakkeiden ja osuuskuntien osuuksien ostamisesta, myymisestä ja merkitsemisestä, jos kauppahinta tai merkintähinta ylittää 500 000 euroa
- päättää kaupungin osallistumisesta perustajana tai perustajaosakkaana osakeyhtiöön, kuntayhtymään, osuuskuntaan ja säätiöön
- päättää kaupungin rakennusten hankesuunnitelmien hyväksymisestä, kun investoinnin kustannusarvio ylittää 2 000 000 euroa
- päättää sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan perusteista Hyvinkään kaupunkikonsernissa.

28 § Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin hallintoa ja huolehtii toiminnan kehittämisestä ja tuloksellisuudesta valtuuston asettamien tavoitteiden, suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

Kaupunginhallituksen tehtävänä on

- vastata kaupungin yleistä kehittämisestä ja kaupungin oman organisaation sisäisten toimintojen yhteensovittamisesta
- vastaa konsernipalvelut ja -hallinto –toimialan toiminnasta
- vastata maa- ja asuntopolitiikasta, kaavoituksesta, elinkeinopolitiikasta sekä kunta- ja alueyhteistyöhön liittyvistä asioista
- vastata sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä
- vastata konserniohjauksesta, -johtamisesta ja -valvonnasta osana konsernijohtoa
- vastata viestinnästä
- vastata asiakirjahallinnosta
- vastata tiedonhallintalain mukaisista kunnalle kuuluvista tehtävistä.

Kaupunginhallitus päättää:

Konsernipalvelut ja -hallinto –toimialaan liittyen

- 1) toimialan toiminnasta, organisaatiosta, johtamisvastuista sekä viranhaltijoiden päätösvaltalasta
- 2) toimialan palveluiden järjestämis- ja tuottamistavasta, mikäli päätökset eivät ole ristiriidassa valtuuston tekemien periaatepäätösten kanssa tai asia ei merkittävyytensä vuoksi kuulu valtuuston päätettäväksi
- 3) toimialan käytöstä poistetun irtaimiston myymisestä tai lahjoittamisesta, kun hankintahinta on ylittänyt 50 000 euroa

Sopimuksiin ja sitoumuksiin liittyen

- 4) kaupungin oman palvelutuotannon siirtämisestä muun kunnan hoidettavaksi ja tähän liittyvän sopimuksen periaatteista, jos
  - o asia ei merkittävyytensä vuoksi kuulu valtuuston toimivaltaan
  - o sopimus asiasta on tarkoitettu olemaan voimassa vähintään 5 vuotta ja sopimukseen liittyvä kustannusvaikutus on vuositasolla vähintään 100 000 euroa
- 5) kaupungin ryhtymisestä ns. isäntäkunnaksi eli palvelujen tuottamisesta myös muille kunnille tai kuntayhtymille, jos
  - o asia ei merkittävyytensä vuoksi kuulu valtuuston toimivaltaan
  - o sopimus asiasta on tarkoitettu olemaan voimassa vähintään 5 vuotta ja sopimukseen ja sen toteuttamiseen liittyvä kustannusvaikutus kokonaisuudessaan on vuositasolla vähintään 100 000 euroa
- 6) lautakuntien toimialaan kuuluvien, ulkopuolisten palvelujen käyttöä koskevien sopimusten periaatteista silloin, kun
  - o asiasta ei ole valtuuston vahvistamaa periaatepäätöstä tai
  - o ulkopuolisten palvelujen käytöstä päätetään ensimmäisen kerran kyseisellä palvelutuotannon alalla, ja kyseisen sopimuksen kustannusvaikutus vuositasolla on vähintään 100 000 euroa tai
  - o kyse ei ole jäljempänä erikseen säädellyistä urakka- tai hankintasopimuksista
- 7) muiden kuin rakennusten tai huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden tai osuuskuntien osuuksien ostamisesta, myymisestä ja merkitsemisestä, jos kauppahinta, vaihtoarvo tai korvaus on enintään 500 000 euroa
- 8) helpotuksen tai vapautuksen myöntämisestä yksittäistapauksissa kaupungille tulevan julkisoikeudellisen tai yksityisoikeudellisen maksun, korvauksen ja muun saatavan suorittamisesta, kun helpotuksen tai vapautuksen määrä on enintään 100 000 euroa, eikä helpotuksen tai vapautuksen myöntäminen kuulu jonkin muun toimielimen toimivaltaan
- 9) vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kaupunki on tai voidaan katsoa olevan korvausvelvollinen, eikä maksettava korvaus ylitä 100 000 euroa, eikä korvauksen myöntäminen kuulu jonkin muun toimielimen tai viranhaltijan toimivaltaan
- 10) merkittävien oikeusprosessien käynnistämisestä ja vireillä olevassa oikeudenkäynnissä tehtävästä sovinnosta, ellei tätä tehtävää ole laissa tai muussa säännöksessä uskottu toiselle toimielimelle.

Maankäyttöön ja rakentamiseen liittyen

- 11) kiinteän omaisuuden, laitteiden sekä rakennusten tai huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden myymisestä tai hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on yli 400 000 euroa ja enintään 1 000 000 euroa
- 12) maaomaisuuden, rakennusten, kiinteistön tai huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden tai laitteiden vuokralle antamisesta ja ottamisesta, kun vuotuinen vuokra on yli 100 000 euroa
- 13) kaupungin rakennusten hankesuunnitelmien hyväksymisestä, kun rakennuskohteen arvo on vähintään 500 000 €, mutta ei ylitä 2 000 000 euron määrää
- 14) asemakaavojen hyväksymisestä silloin, kun kysymyksessä on vaikutukseltaan muut kuin merkittävät asemakaavat
- 15) päättää kaavoitusohjelmasta
- 16) asemakaavan laatimisesta silloin, kun asemakaavan laatiminen perustuu yksityisen kiinteistönomistajan jättämään hakemukseen tai kun kaupungin hankkeeseen liittyvän asemakaavan laatimisesta ei ole päätetty kaavoituskatsauksen yhteydessä.
- 17) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten maankäytösopimusten hyväksymisestä
- 18) maankäyttö- ja rakennuslain 97 §:ssä tarkoitetun rakentamiskehotuksen antamisesta
- 19) maankäyttö- ja rakennuslain 53 §:n mukaisen rakennuskiellon määräämisestä ja pidentämisestä alueella, jolla on vireillä asemakaavan laatiminen tai muuttaminen
- 20) maankäyttö- ja rakennuslain 38 §:n mukaisen rakennuskiellon ja 128 §:ssä tarkoitetun toimenpiderajoituksen määräämisestä ja pidentämisestä alueelle, jolla on vireillä yleiskaavan laatiminen tai muuttaminen.
- 21) lausunnon ja suostumuksen antamisesta maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua kansallista kaupunkipuistoa koskevassa asiassa
- 22) suurjänniteverkostohankkeiden edellyttämien sijoituslupien myöntämisestä

- 23) maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:n mukaisesti asemakaavojen ajanmukaisuudesta, silloin kun asemakaava katsotaan vanhentuneeksi
- 24) maankäyttö- ja rakennuslain 99 §:n ja 100 §:n mukaisen lunastusluvan hakemisesta
- 25) maankäyttö- ja rakennuslain 172 §:n mukaisesta alueellisesta poikkeamisesta.
- 26) lausunnon tai vastaselityksen antamisesta kaupunginvaltuuston päätöstä koskevasta valituksesta

Talouden seurantaan ja suunnitteluun liittyen

- 27) talousarvion rahoitusosan yleiskatteisiin valtionosuuksiin liittyvien oikaisuvaatimusten tekemisestä
- 28) kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamisesta, lainojen takaisinmaksusta ja lainaehtojen muuttamisesta
- 29) lyhytaikaisten kassalainojen myöntämisestä
- 30) kaupungin saatavien kiinnitysvarauksien etuoikeusjärjestyksen muuttamisesta
- 31) talousarvioon varattujen harkinnanvaraisten avustusten myöntämisestä, jos harkinnanvaraisen avustuksen myöntäminen ei kuulu jonkin muun toimielimen toimivaltaan.
- 32) sisäisen palvelutoiminnan maksujen ja sisäisten vuokrien määräämisestä
- 33) merkittävien edustustilaisuuksien järjestämisestä (kustannus yli 5 000 euroa)

Riskienhallintaan liittyen

- 34) hyvän hallintotavan, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä sekä yhteensovittamisesta, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta kaupunkikonsernin kokonaisuuden osalta
- 35) sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen hyväksymisestä
- 36) kaupungin omaisuuden vakuuttamisesta

Omistajaohjaukseen liittyen

- 37) määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon
- 38) jäsenyys- ja konserniyhteisöjensä toiminnan seuraamisesta, kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa tai muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin asioihin sekä ohjeiden antamisesta kaupunkia näissä yhtiöissä ja muissa yhteisöissä edustaville henkilöille, mikäli asia ei kuulu kehittämisjaoston tai viranhaltijan päätösvaltaan
- 39) ehdokkaiden nimeämisestä jäsenyys- ja konserniyhteisöjen hallintoelimiin ja niiden tilintarkastajiksi, silloin kun kaupungilla asianomaisten sääntöjen tai sopimusten mukaan on siihen oikeus eikä asia kuulu kehittämisjaoston tai viranhaltijan päätösvaltaan
- 40) vaatimuksen tekemisestä ylimääräisen yhtiökokouksen tai vastaavan kokouksen koollekutsumiseksi, ellei asia kuulu kehittämisjaoston päätösvaltaan
- 41) kaupungin liittymisestä jäseneksi yhdistykseen tai muuhun yhteisöön, mikäli jäsenyydestä kaupungille aiheutuva maksuvelvoite on alle 10 000 euroa vuodessa

Lisäksi kaupunginhallitus

- 42) päättää toimikunnan asettamisesta, jos toimikuntaan kuuluu luottamushenkilöistä nimettyjä jäseniä. Toimikunnalle on määriteltävä tavoitteet ja tehtävät, päätettävä siitä, onko toimikunta tilapäinen vai pysyväisluonteinen ja päätettävä päätösvalan antamisesta toimikunnalle tai tehtävä toimikunnan päätösvaltaa koskeva esitys kaupunginvaltuustolle.
- 43) hyväksyy valmiussuunnitelmat
- 44) käsittelee hankinta-oikaisut, mikäli muiden toimielinten osalta ei tässä säännössä toisin määrätä
- 45) päättää toimialojen välisestä tehtäväjaosta siltä osin kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty
- 46) hyväksyy yleiset ohjeet viestinnän ja tiedottamisen periaatteista sekä nimeää viestinnän vastuuhenkilöt.
- 47) päättää viranomaislupia lukuun ottamatta merkittävistä, useaa toimialaa koskevista hankkeista, mikäli päätösvalta muutoin jakautuisi usealle viranhaltijalle ja/tai toimielimelle
- 48) päättää asioista, joita ei ole määrätty muulle toimielimelle

Kaupunginhallitus voi siirtää tässä johtosäännössä määriteltyä päätösvaltaansa edelleen alaiselleen jao-
stolle, lauta- tai johtokunnalle sekä viranhaltijalle.

29 § Kaupunginhallituksen kehittämisjaoston tehtävät ja toimivalta

Kehittämisjaoston tehtävät

- vastaa osaltaan omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta
- vastaa maa- ja tonttipolitiikan sekä kaavoituksen toteuttamisesta ja asuntopolitiikan valmistelusta
- vastaa osaltaan kaupungin yleisten kehittämishankkeiden valmistelusta ja ohjauksesta
- vastaa elinkeino- ja työllisyysasioista
- vastaa tietohallinnon, paikkatietopalvelujen ja hankintapalvelujen järjestämisestä
- huolehtii maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluvien tehtävien hoitamisesta
- seuraa jäsenyys- ja konserniyhteisönsä toimintaa
- vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja –valvonnasta kun ne koskevat omistajaohjausta seuraavissa kaupunkikonserniin kuuluvissa yhteisöissä
  - Teknologiakeskus Techvilla Oy
  - Hyvinkään Lämpövoima Oy
  - Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy
  - Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas
  - Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy
  - Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki
  - muissa konserniyhteisöissä, jos kaupunginhallitus erikseen niin päättää
- pitää luetteloa annetuista maankäyttö- ja rakennuslain 97 §:n mukaisista rakentamiskehotuksista, asemakaavan ajanmukaisuuspäätöksistä sekä maankäyttö- ja rakennuslain 14 luvun mukaisista korvauksista, sekä kadunnimistä

Kehittämisjaoston toimivalta

- päättää kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa tai muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin asioihin sekä ohjeiden antamisesta kaupunkia näissä yhtiöissä edustaville henkilöille, mikäli asia ei kuulu kaupunginhallituksen tai viranhaltijan päätösvaltaan
- nimeää ehdokkaat jäsenyys- ja konserniyhtiöiden hallintoelimiin ja niiden tilintarkastajiksi silloin, kun kaupungilla asianomaisten sääntöjen tai sopimusten mukaan on siihen oikeus eikä asia kuulu kaupunginhallituksen tai viranhaltijan päätösvaltaan
- päättää vaatimuksen tekemisestä ylimääräisen yhtiökokouksen tai vastaavan kokouksen koollekutsumiseksi, mikäli yhtiötä koskeva toimivalta on delegoitu kehittämisjaostolle
- päättää maksuista ja taksoista sekä palvelujen ja tuotteiden hinnoitteluperiaatteista konsernipalvelut ja -hallinto -toimialalla sekä demokratia ja johdon tuki –palvelualueella lukuun ottamatta valtuustossa ja kaupunginhallituksessa päätettäviä taksoja ja maksuja
- päättää yleisten hankintaohjeiden antamisesta
- päättää avustusten myöntämisestä tehtäväalueellaan, jollei päätösvaltaa ole delegoitu viranhaltijalle
- päättää konsernipalvelut ja -hallinto -toimialan hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, kun hankinnan, sopimuksen tai sitoumuksen arvo on vuositasolla yli 200 000 euroa kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
- päättää laitteiden, rakentamattomien kiinteistöjen ja maankäyttökehittämiskohteissa olevien rakennusten myymisestä ja hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on yli 100 000 euroa ja enintään 400 000 euroa
- päättää maaomaisuuden, laitteiden ja maankäyttökehittämiskohteissa olevien rakennusten vuokralle ottamisesta ja antamisesta, kun vuotuinen vuokra on yli 50 000 euroa ja enintään 100 000 euroa tai kun vuokra-aika ylittää 5 vuotta tai asia ei kuulu muun toimielimen tai viranhaltijan päätettäväksi
- päättää tontti- ja suunnitteluvarausten tekemisestä
- päättää lykkäyksen myöntämisestä tonttien ja muiden alueiden myynti- tai vuokraehtojen mukaisen rakentamisvelvollisuuden täyttämistä sekä sopimussakon perimisestä
- päättää poikkeuksen myöntämisestä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyistä tai sen nojalla annetuista rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista tai muista rajoituksista (MRL 171§)
- päättää rakennusluvan erityisten edellytysten täyttymisestä suunnittelutarvealueella (MRL 137§)
- maankäyttö- ja rakennuslain 173 §:n 3 momentissa tarkoitetun naapurikunnan lausunnon antamisesta
- antaa lausunnon naapurikuntien yleis- ja asemakaavoista

Jaosto voi päätöksellään siirtää edellä mainittua päätösvaltaansa konsernipalvelut ja -hallinto toimialan tai demokratia ja johdon tuki palvelualueen viranhaltijoille. Päätösvaltaa ei kuitenkaan voi siirtää asioissa, jotka koskevat edellä tässä pykälässä mainittujen konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten nimeämistä.

Jaostolla on oikeus siirtää ratkaisovaltaansa kuuluva asia kaupunginhallituksen ratkaistavaksi.

30 § Kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston tehtävät ja toimivalta

Henkilöstöjaoston tehtävänä on johtaa kaupungin henkilöstöpolitiikkaa, henkilöstön kehittämistä sekä yhteisen henkilöstöhallinnollisen toimintakulttuurin luomista.

Henkilöstöjaosto päättää:

- muiden kuin kaupunginvaltuuston ottamien viranhaltijoiden virasta pidättämisestä
- paikallisten virka- ja työehtosopimusten hyväksymisestä
- ohjeiden antamisesta virka- ja työehtosopimuksen soveltamisessa palkkausta tai muita palvelussuhteen ehtoja koskevissa asioissa, kun soveltaminen on sopimuksessa määrätyissä rajoissa jätetty kunnan harkintaan
- virka- ja työehtosopimusten järjestelyerien jakamisesta ja niissä noudatettavista periaatteista
- palkka- ja muita taloudellisia etuuksia koskevien vaatimusten käsittelystä
- virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta lukuun ottamatta kaupunginvaltuuston täytettäviä virkoja, joiden perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kaupunginvaltuusto
- virkasuhteen muuttamisesta työsuhteeksi
- viranhaltijan ja työntekijän määrittelystä johtavassa asemassa olevaksi
- henkilöstöä koskevien lakisääteisten suunnitelmien hyväksymisestä
- muutoksen hakemisesta työnantajan järjestämän työterveyshuollon korvauspäätöksiin
- kaupungin henkilöstön palkkauksen yleisperusteista voimassa olevien työehtosopimusten mukaan
- helpotuksen tai vapautuksen myöntämisestä kaupungin palveluksessa olevien viranhaltijoiden tai työntekijöiden velvollisuuteen korvata kaupungille aiheutuneet vahingot, ellei tehtävää ole annettu muulle viranomaiselle
- aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperinnästä silloin, kun takaisinperittävä määrä ylittää 5 000 euroa
- viranhaltijan kanssa yksittäistapauksessa tehtävästä palkkasopimuksesta tai muusta sopimuksenvaraisesta asiasta
- yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä

Jaostolla on oikeus siirtää ratkaisovaltaansa kuuluva asia kaupunginhallituksen ratkaistavaksi.

Jaosto voi päätöksellään siirtää edellä mainittua päätösvaltaansa kaupunginjohtajalle, henkilöstöjohtajalle tai muulle viranhaltijalle.

31 § Lautakuntien yleinen toimivalta

Lautakunnat päättävät toimialallaan:

- lautakuntaan nähden sitovien toiminta- tai palveluyksiköiden muodostamisesta, ellei lautakuntien erityisen päätösvalan osalta toisin määrätä
- toimialansa vastattavaksi kuuluvien palveluiden järjestämis- ja tuottamistavasta seuraavin edellytyksin
  - o päätöksiin ei sisälly ratkaisuja, jotka ovat ristiriidassa kaupunginhallituksen tai valtuuston tekemien periaatepäätösten kanssa tai
  - o kaupunginhallituksen tai kaupunginvaltuuston toimivallasta ei johdu rajoituksia lautakunnan toimivallalle
  - o mikäli on epäselvää, kuuluuko asia lautakunnan vai kaupunginhallituksen toimivaltaan, asiasta päättää kaupunginhallitus
- toimialan tarvitsemien toimitilojen tarveselvityksestä ja hanke-esityksestä yhteistyössä tilapalvelun kanssa kaupungin tilahankkeiden toteuttamisohjelman mukaisesti
- ehdotuksen tekemisestä tekniselle lautakunnalle toimitilojen peruskorjaus- ja tilatarpeista talousarviota varten

- maksuista ja taksoista sekä palvelujen ja tuotteiden hinnoitteluperiaatteista lukuun ottamatta valtuuston päätettäviä taksoja ja maksuja sekä kaupunginhallituksessa päätettäviä sisäisen palvelutoiminnan maksuja
- hankintavaltuuksien myöntämisestä viranhaltijoille kehittämisjaoston hyväksymän hankintaohjeen määräysten mukaan
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa yli 5 000 euroa ja enintään 10 000 euroa
- helpotuksen tai vapautuksen myöntämisestä yksittäistapauksessa kaupungille tulevan julkisoikeudellisen tai yksityisoikeudellisen maksun, korvauksen tai saatavan suorittamisesta, kun helpotuksen tai vapautuksen määrä on enintään 10 000 euroa
- helpotuksen tai vapautuksen myöntämisestä viranhaltijan tai työntekijän velvollisuudesta korvata kaupungille aiheutunut enintään 10 000 euron vahinko, ei kuitenkaan, milloin asianomainen on kuntalain 75 §:ssä tarkoitettu tilivelvollinen eikä silloin, kun vahinko on aiheutettu tahallaan tai törkeästä tuottamuksesta
- avustusten myöntämisestä toimialallaan, jollei päätösvaltaa ole annettu viranhaltijalle
- valtionosuuksien ja –avustusten sekä muiden avustusten hakemisesta ja niitä koskevien oikaisuvaatimusten tekemisestä niiltä osin kuin asia ei kuulu kaupunginhallituksen toimivaltaan
- toimialan hallinnassa olevien alueiden tai tilojen vuokravapauden ja vuokra-avustusten perusteista ja niihin oikeutetuista, silloin kun kyse on kaupungin ulkopuolisista toimijoista
- toimialan käytöstä poistetun irtaimiston myymisestä tai lahjoittamisesta, kun hankintahinta on ollut yli 50 000 euroa
- toimialallaan kaupungin puhevallan käyttämisestä niissä asioissa, joihin liittyvä päätösvalta ei ole lainsäädännössä, tässä hallintosäännössä tai lautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä siirretty viranhaltijalle
- toimialallaan hankintoaikaisujen käsittelemisestä

Lautakuntien erityisessä päätösvallassa määritellyt hankintarajat eivät koske kaupungin sisäisiä hankintoja ja puitesopimusten mukaisia yksittäisiä hankintoja.

32 § Lautakuntien oikeus päätösvalan siirtämiseen (delegointioikeus)

Lautakunnat voivat siirtää lakiin tai tähän hallintosääntöön perustuvaa päätösvaltaansa alaisilleen viranhaltijoille, mikäli lainsäädännöstä ei muuta johdu tai mikäli sitä ei ole erikseen tässä säännössä kielletty.

33 § Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tehtävät ja toimivalta

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta johtaa ja kehittää alaistaan toimintaa ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta vastaa seuraavista tehtävistä:

- museo-, orkesteri-, teatteri ja muusta kulttuuritoiminnasta
- liikuntapalveluista
- nuorisopalveluista
- kirjastopalveluista
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä
- ehkäisevän päihdetyön tehtävistä (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5 §).

Lisäksi kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta

- päättää kaupungin taidehankinnoista
- järjestää nuorisovaltuustovaalit ja esittää vaalin tuloksen ja nuorisovaltuustoon jäsenet kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi
- hyväksyy tehtäväalueensa avustussäännöt
- päättää kulttuuri ja hyvinvointi-palvelualueen hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, kun hankinnan, sopimuksen tai sitoumuksen arvo on vuositasolla yli 200 000 euroa kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
- päättää kulttuuri- ja hyvinvointi-palvelualueetta koskevien esitysten tekemisestä valtion viranomaisille ja muille viranomaisille

- päättää ohjeiden antamisesta palvelualueen ja palveluyksiköidensä toiminnassa sekä tilojen ja alueiden käytössä.

34 § Opetuslautakunnan ja ammatillisen koulutuksen tehtävät ja toimivalta

Opetuslautakunta vastaa seuraavista tehtävistä, mikäli lainsäädännöstä ei muuta johdu:

- varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen valvonta
- esiopetus
- perusopetus
- lukiokoulutus
- lasten ja nuorten kuvataidekoulu
- muu taiteen opetus
- aamu- ja iltapäivätoiminta
- oppilas- ja opiskelijahuolto
- vapaa sivistystyö
- nuorten työpajatoiminta

Sen lisäksi, mitä lautakuntien yleisestä päätösvallassa on määrätty, opetuslautakunta päättää:

- 1) varhaiskasvatus-, esiopetus- sekä opetus- ja toimintasuunnitelmien ja kertomuksien hyväksymisestä
- 2) yleisohjeiden antamisesta niiden palvelujen ja/ tai etuuksien myöntämiseksi, joista viranhaltijat tekevät päätösvaltaansa kuuluvat yksittäiset asiakaspäätökset,
- 3) alaitensa oppilaitosten sekä esi- ja perusopetuksen työ- ja loma-ajoista,
- 4) koulutuksen järjestämislupien hakemisesta sekä luvan hakemisesta opetuksen kehittämiseksi järjestettävää kokeilua varten,
- 5) kaikkia opetuslautakunnan alaisia palvelualueita ja palveluyksiköitä koskevien esitysten tekemisestä valtion viranomaisille ja muille viranomaisille,
- 6) opetuslainsäädännössä opetuksen järjestäjälle määrätyn ratkaisuvallan delegoinnista,
- 7) kurinpitoasioista, jollei tehtävää ole annettu viranhaltijalle,
- 8) toimialaa koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista,
  - o kun hankinnan, sopimuksen tai sitoumuksen arvo on vuositasolla yli 200 000 euroa
  - o kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
- 9) perusasteen jälkeisten koulutuspalveluiden hankkimisesta toimialan ulkopuolelta
- 10) opetuksen palvelualueiden virkojen nimikkeiden määrittämisestä
- 11) päiväkotien ja koulujen perustamisesta ja lakkauttamisesta kaupunginvaltuuston hyväksymän palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.

Opetuslainsäädännössä tarkoitettuna opetuksen ja koulutuksen järjestäjänä kaupungin ylläpitämässä opetuksessa sekä varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuna toimielimenä toimii opetuslautakunta.

Ammatillisen koulutuksen toimikunta

Ammatillisen koulutuksen oppivelvollisen opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista sekä opiskeluoikeuden pidättämistä varten ammatillisilla oppilaitoksella ja kunnalla on yhteinen ammatillisen koulutuksen toimikunta. Toimikunnan tehtävistä on säädetty erikseen.

Ammatillinen koulutuksenjärjestäjä esittää opetuslautakunnalle toimikunnan jäseniksi ja varajäseniksi koulutuksenjärjestäjän, opiskeluhuollon, opettajien, työelämän ja opiskelijoiden edustajan. Opiskelijoita edustavan jäsenen tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Opiskelijoita edustavalla jäsenellä on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa.

Opetuslautakunta valitsee koulutuksenjärjestäjän esittämien jäsenten ja varajäsenten lisäksi toimikunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka ovat kunnan sivistystoimialan viranhaltijoita. Jos opettajia tai opiskelijahuollon henkilöstöä edustava jäsen ei ole enää koulutuksenjärjestäjän palveluksessa taikka opiskelijoita edustava jäsen ei ole enää opiskelijana, on hänen tilalleen esitettävä ja valittava uusi jäsen.

Toimikunnan toimikausi on kolme vuotta.

Ammatillisen koulutuksen toimikunnan kokouksissa asian esittelee koulutuksenjärjestäjän rehtori. Pöytäkirjaa pitää kunnan sivistystoimenjohtajan määräämä viranhaltija. Kokousmenettelyihin sovelletaan kunnan hallintosäännön 18 lukua, lukuun ottamatta seuraavia kohtia: 126, 129, 130, 136, 137, 145 §. Muilta osin toimikunnan toimintaan ei sovelleta kunnan hallintosääntöä.

Päätösten täytäntöönpanosta huolehtii esittelijä, ellei toimikunta toisin päätä.

35 § Teknisen lautakunnan tehtävät ja toimivalta

Tekninen lautakunta vastaa seuraavista tehtävistä, mikäli lainsäädännöstä ei muuta johdu:

- yleisistä katu- ja viheralueista, liikenneasioista sekä luonnonvaroista
- kunnalle määrättyistä vesihuoltotehtävistä lukuun ottamatta Hyvinkään vesihuolto -liikelaitoksen vastuulle kuuluvia tehtäviä
- teknisistä tuotantotehtävistä sekä ateria- ja puhtauspalveluista
- rakennuttamisesta ja kiinteistönpidosta

Teknisen lautakunnan erityisenä tehtävänä on:

- osoittaa maankäyttö- ja rakennuslain 103 g §:n mukaisesti kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohdat ja antaa hulevesien johtamiseen liittyviä määräyksiä
- vastata maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:n mukaisesti hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella
- hyväksyä tarvittaessa hulevesisuunnitelma
- tehdä kaupunginhallitukselle esitys sisäisistä vuokrista
- päättää rakennettujen kiinteistöjen, kiinteistön tai huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ja toimitilojen vuokralle antamisesta ja ottamisesta, kun vuokra-aika on yli 5 vuotta tai vuotuinen vuokra on yli 50 000 euroa ja enintään 100 000 euroa
- päättää rakennusten ja huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden myymisestä ja hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on yli 100 000 euroa ja enintään 400 000 euroa.
- päättää rakennettujen kiinteistöjen myymisestä ja hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on yli 100 000 euroa ja enintään 400 000 euroa
- päättää esityksen tekemisestä kaupunginhallitukselle kaupungin talousarviossa rahoitettavista talonrakennuksen uus- ja korvausinvestoinneista
- päättää rakennusten hankesuunnitelmien hyväksymisestä, kun rakennuskohteen arvo ei ylitä 500 000 euron määrää
- päättää rakennusten purkuluvan hakemisesta
- päättää nimien antamisesta kaupungin rakennuksille, laitoksille ja alueille silloin, kun asiasta ei päätetä asemakaavoituksen yhteydessä
- päättää yli 350 000 euron arvoisista korvausinvestoinneista käyttösuunnitelman mukaan

Sen lisäksi, mitä lautakuntien yleisestä päätösvallassa on määrätty, tekninen lautakunta päättää:

- toimialaa koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista
  - o kun hankinnan, sopimuksen tai sitoumuksen arvo on vuositasolla yli 200 000 euroa
  - o kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
- urakkasopimusten tekemisestä hankkeissa, joiden kustannusarvio on yli 350 000 euroa ja joiden hankesuunnitelma tai käyttösuunnitelma on hyväksytty
- toimialan laitteiden ja rakenteiden rakennussuunnitelmista
- liikenteenohjaussuunnitelmista ja merkittävistä liikennejärjestelyistä
- luonnonvarojen sekä maa- ja metsätaloustuotteiden myymisestä
- katusuunnitelmien hyväksymisestä, kadunpitopäätöksestä ja kadunpidon lopettamispäätöksestä sekä kadunpidon antamisesta joko kokonaan tai osittain muiden kuin kunnan tehtäväksi
- kadun kunnossapitoluokituksista sekä kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta kaupungin ja kiinteistön omistajan välillä
- joukkoliikenteen ostopalvelusopimuksista
- puisto-, kenttä-, urheilu- ja liikuntapaikkojen suunnitelmista sekä muista kunnallisteknisistä suunnitelmista, kun toteutuksen kustannusarvio ylittää 100 000 euroa
- keski- ja pienjänniteverkostohankkeiden edellyttämistä sijoitusluvista

- asemakaavan toteuttamista tai kadunpitoa vaikeuttavan sekä maisema- tai kaupunkikuvaan soveltumattoman, yleisellä alueella olevan johdon, laitteen tai rakennelman siirtopaikasta ja omistajan kustannusvastuusta, kun kustannusarvio on yli 350 000 euroa
- kaupungin toreilla ja muilla alueilla tapahtuvasta myyntitoiminnasta sekä tarvittaessa myyntitoimintaa koskevien yleisten ohjeiden ja ehtojen vahvistamisesta

36 § Ympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta

Ympäristölautakunta vastaa seuraavista tehtävistä, mikäli lainsäädännöstä ei muuta johdu:

- kaupungin luonnon- ja ympäristönsuojelusta
- luonnon virkistyskäytön ja metsien moninaiskäytön sekä kestävän kehityksen edistämisestä
- elinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta
- rakennusvalvonnasta
- asuntoasioiden viranomaistoiminnasta
- kaupungin ilmastotyön seurannasta
- ympäristönsuojelulain mukaisista kunnalle määräytyistä tehtävistä.

Ympäristölautakunnan erityisenä tehtävänä on:

- toimia kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena,
- huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain 167 §:n 2 momentin mukaisista kunnalle kuuluvista tehtävistä
- huolehtia maastoliikenne- ja vesiliikenneläissa kunnalle määrätyistä tehtävistä
- toimia kunnossapitolain 16 §:n mukaisena valvontaviranomaisena
- toimia kaupungin asuntotoimesta vastaavana viranomaisena
- toimia ulkoilulain mukaisena leirintäviranomaisena
- toimia maankäyttö- ja rakennuslain hulevesiä koskevan 103 d §:n mukaisena valvontaviranomaisena
- toimia kaupungin ympäristönsuojelulautakuntana ja ympäristönsuojeluviranomaisena
- huolehtia esitysten tekemisestä luonnonsuojelun kannalta tarpeellisten alueiden hankkimisesta kaupungin haltuun sekä kaupungin hallinnassa olevien luonnonsuojelullisesti arvokkaiden alueiden ja kohteiden rauhoituksen valmistelusta,
- huolehtia kalastus- ja metsästysasioista
- toimia kaupungin terveydensuojeluviranomaisena,
- huolehtia elintarvikeläissa kunnan valvontaviranomaiselle määrätyistä tehtävistä
- huolehtia eläinlääkintähuoltoläissa kunnalle määrätyistä tehtävistä,
- toimia lääkelain mukaisena nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen valmisteiden lupa- ja valvontaviranomaisena
- huolehtia tupakkaläissa kunnalle määrätyistä tehtävistä

Sen lisäksi, mitä lautakuntien yleisestä päätösvallasta on määrätty, ympäristölautakunta päättää:

- luonnonsuojelulain 26 ja 28 §:ien mukaisten luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoituksen lakkauttamisesta
- kaupungin hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden ja – kohteiden käyttämisestä ja hoitamisesta
- maa-ainesasetuksen 4 §:n, ympäristönsuojelulain 42 §:n, vesilain 11 luvun 6 §:n sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 §:n ja 20 §:n mukaisten kunnan lausuntojen antamisesta
- toimialaa koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista
  - o kun hankinnan, sopimuksen tai sitoumuksen arvo on vuositasolla yli 200 000 euroa
  - o kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
- asuntotoimeen liittyvien kunnan lausuntojen antamisesta (esim. korkotukilainat, erityisryhmien avustukset, korjaus- energia ym. avustukset)
- asuntoasioiden viranomaistoiminnan mukaisista kunnalle kuuluvista tehtävistä
- maankäyttö- ja rakennuslain 161 a §:n 2 momentin mukaiset ratkaisut ojituksesta asemakaava-alueella
- maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:n 2 momentin mukaisista hulevesijärjestelmään liittymisen vapautuksista
- maankäyttö- ja rakennuslain 103 j §:n 1 momentin mukaisista koko kuntaa tai kunnan osaa koskevista määräyksistä hulevesien hallinnassa
- maankäyttö- ja rakennuslain 103 k §:n 1 momentin mukaisista määräyksistä hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi
- vieraslajilain 17 §:n 4 momentin mukaisesta vireillepano-oikeudesta

Julkisivutoimikunta

Ympäristölautakunta asettaa valtuustokaudeksi julkisivutoimikunnan, joka antaa lausunnon kaupunkikuvallisesti merkittävistä rakentamisen lupahakemuksista. Toimikuntaan kuuluu neljä (4) lautakunnan valitsemaa asiantuntijaa.

7 luku

OTTO-OIKEUS

37 § Asian ottaminen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi

Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja kaupunginjohtaja.

Kaupunginhallituksella on otto-oikeus liikelaitoksen johtokunnan päätöksiin.

38 § Asian ottaminen lautakunnan käsiteltäväksi

Jollei ole ilmoitettu asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, asia voidaan kuntalain 92 §:n mukaisesti ottaa lautakunnan käsiteltäväksi.

Asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi voi päättää lautakunta, lautakunnan puheenjohtaja ja toimialajohtaja.

39 § Asian ottaminen liikelaitoksen johtokunnan käsiteltäväksi

Jollei ole ilmoitettu asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, voidaan asia kuntalain 92 §:n mukaisesti ottaa liikelaitoksen johtokunnan käsiteltäväksi.

Jos asia on päätetty ottaa sekä liikelaitoksen johtokunnan, että kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, asia käsitellään kaupunginhallituksessa.

40 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen

Kaupunginhallituksen alaisten viranhaltijoiden ja toimielinten on ilmoitettava kaupunginhallitukselle tekemistään ottokelpoisista päätöksistä. Määräys ei koske asioita, joista kaupunginhallitus on erikseen päättänyt, ettei se käytä niissä otto-oikeuttaan.

Ilmoitus on tehtävä neljän päivän kuluessa pöytäkirjan tarkastamisesta. Viranhaltijapäätösten osalta määräaika lasketaan päätöksen tai pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

Lautakunnan alaisen viranomaisen on ilmoitettava lautakunnalle tekemistään ottokelpoisista päätöksistä lukuun ottamatta sellaisia asioita, joista lautakunta on ilmoittanut, ettei se käytä niissä otto-oikeuttaan.

Ilmoitus tehdään sähköisesti kaupunginhallituksen tai lautakunnan puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle ja asianomaiselle toimialajohtajalle sekä lähetetään tiedoksi kirjaamoon.

Päätökset niissä asioissa, joista ei tarvitse ilmoittaa, voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu asian ottamisesta kunnanhallituksen (tai lautakunnan) käsiteltäväksi.

8 luku

VIRANHALTIJOIDEN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTA

41 § Konsernipalvelut ja -hallinto viranhaltijoiden päätösvalta

Kaupunginjohtajaa ja toimialajohtajaa lukuun ottamatta konsernipalvelut ja -hallinto –toimialan viranhaltijoiden muusta kuin henkilöstöhallinnollisesta päätösvalasta määrätään kaupunginhallituksen vahvistamassa toimintasäännössä.

42 § Kaupunginjohtajan päätösvalta

Kaupunginjohtaja päättää:

- kaupungin edustustilaisuuksien järjestämisestä 5 000 euron määrään asti samoin kuin niistä aiheutuvien menojen hyväksymisestä
- useampia toimialoja koskevien työryhmien perustamisesta ja jäsenten nimeämisestä
- kiireellisissä tapauksissa kaupungin edustajan määräämisestä toimituksiin, tilaisuuksiin ja kokouksiin, joissa kaupungin etua on valvottava sekä tarvittaessa menettelytapaohjeiden antamisesta
- kaupungin edun valvonnasta ja puhevallan käytöstä oikeudenkäynneissä ja hallintotuomioistuinmissa sekä niihin liittyvien vastineiden ja lausuntojen antamisesta silloin, kun asia ei kuulu lautakuntien, johtokuntien tai niiden alaisten viranhaltijoiden toimivaltaan
- luvan antamisesta kaupungin vaakunan käyttöön
- kaupungille lahjoitetun tai testamentatun omaisuuden vastaanottamisesta sekä varojen hoitoa ja käyttöä koskevien ohjeiden antamisesta, jollei testamentissa tai lahjakirjassa ole määräyksiä omaisuuden käytöstä
- sponsorointisopimuksista ja keskushallinnon osalta markkinointitarkoituksessa annettavista avustuksista
- kaikkia toimialoja koskevien toimintaohjeiden antamisesta työ- ja virkaehtosopimuksen soveltamista koskevia ohjeita lukuun ottamatta
- hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista niiltä osin kuin ne ylittävät vuositasolla 20 000 euroa, mutta eivät 200 000 euroa, eivätkä kuulu muun viranhaltijan tai toimielimen päätettäväksi
- konsernipalvelut ja -hallinto –toimialan palvelualueiden ja palveluyksiköiden välisestä tehtävien jakautumisesta silloin, kun asiasta ei ole tässä hallinto- ja toimintasäännössä tai kaupunginhallituksen päättämässä konsernipalvelut ja -hallinto toimialan toimintasäännössä päätetty
- demokratia ja johdon tuki -palvelualueen tehtävien ja päätösvallan jakautumisesta
- kaikkien toimialojen osalta hankintalain 27 §:n 6. kohdan mukaisesta suorahankinnasta liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesähoitajalta tai selvittäjältä
- sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan toimeenpanosta
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa yli 2 000 euroa ja enintään 5 000 euroa
- konsernipalvelut ja -hallinto toimialalla lausunnon tai vastaselityksen antamisesta viranhaltijan päätöksestä tehtyyn valitukseen, jollei lausunnon tai vastaselityksen antaminen kuulu toimialan muun viranhaltijan päätösvaltaan

43 § Konsernipalvelut ja -hallinto –toimialan viranhaltijoiden päätösvalta

Toimialajohtaja päättää:

- toimialan hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista lautakuntien, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
  - o toimialaa koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, joiden arvo on vuositasolla enintään 200 000 euroa, jollei asia kuulu toimialan muun viranhaltijan päätösvaltaan
- viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa koskevan tiedon antamisesta, kun kyseessä on konsernipalvelut ja -hallinto-toimialan hallussa oleva asiakirja
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa yli 2 000 euroa ja enintään 5 000 euroa
- toimialarajat ylittäviä tietojärjestelmiä, dataliikennettä sekä teleliikennettä- ja palveluja koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, joiden arvo on vuositasolla yli 100 000 euroa, mutta enintään 350 000 euroa
- toimialarajat ylittävistä puite-/kausisopimuksista, yksittäistä sopimusta koskevan korvauksen ollessa vuositasolla enintään 350 000 euroa

Konsernipalvelut ja -hallinto-toimialan toimialan viranhaltijoiden muusta kuin henkilöstöhallinnollisesta päätösvallassa määrätään tarkemmin konsernipalvelut ja -hallinto -toimialan toimintasäännössä, josta päättää kaupunginhallitus.

44 § Sivistystoimen viranhaltijoiden päätösvalta

Toimialajohtaja päättää:

- toimialan hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista lautakuntien, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
  - o toimialaa koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, joiden arvo on vuositasolla enintään 200 000 euroa, jollei asia kuulu toimialan muun viranhaltijan päätösvaltaan
- koulutus sopimuksista oppilaitosten kanssa
- luvan antamisesta toimialaa koskeviin tieteellisiin tutkimuksiin ja tietojen luovuttamisesta tähän tarkoitukseen
- myydyistä palveluista perittävistä korvauksista lautakunnan ohjeiden mukaisesti
- toimialan hallinnassa olevien toimitilojen ja alueiden luovuttamisesta tilapäiseen käyttöön
- toimialan käytöstä poistetun irtaimiston myymisestä tai lahjoittamisesta, kun hankintahinta on ollut enintään 50 000 euroa
- viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa koskevan tiedon antamisesta, kun kyseessä on opetuslautakunnan, kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tai toimialan hallussa oleva asiakirja.
- toimialallaan lausunnon tai vastaselityksen antamisesta opetuslautakunnan tai kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tai viranhaltijan päätöksestä tehtyyn valitukseen, jollei lausunnon tai vastaselityksen antaminen kuulu toimialan muun viranhaltijan päätösvaltaan
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa yli 2 000 euroa ja enintään 5 000 euroa

Toimialajohtaja tai hänen määräämänsä päättää

- ilman opiskelupaikkaa olevan oppivelvollisen oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä toistaiseksi (pysyvä keskeyttäminen)
- ilman opiskelupaikkaa olevan oppivelvollisen oppivelvollisuuden määräaikaisesta keskeyttämisestä
- opiskelupaikan osoittamisesta sellaiselle oppivelvolliselle, jolla ei ole opiskelupaikkaa.

Palvelualuejohtaja päättää:

- palvelualueen hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, mikäli hankinta, sopimus tai sitoumus on
  - o vuositasolla arvoltaan enintään 100 000 euroa, eikä
  - o asia kuulu muun viranhaltijan päätösvaltaan
- palvelujen antamisesta ja niistä perittävistä asiakaskohtaisista maksuista ja maksujen muutoksista silloin, kun maksut perustuvat lakiin tai lautakunnan päättämiin ohjeisiin
- alaistensa palveluyksiköiden päälliköiden välisestä päätösvalan jakautumisesta silloin, kun asiasta ei ole tässä hallinto- ja toimintasäännössä tai lautakunnan vahvistamassa toimintasäännössä päätetty
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa enintään 2 000 euroa

Lisäksi palvelualuejohtaja

- vastaa palvelualueen käyttösuunnitelman toteutumisesta
- antaa oman palvelualueensa asioihin liittyviä lausuntoja toiminnallisista sekä asiakaskohtaisista asioista
- vastaa palvelualueita koskevien korvaus- ja muiden hakemusten vireillepanosta sekä esitysten ja muutoshakemusten tekemisestä ja vastineiden sekä selitysten antamisesta hallintotuomioistuimille ja muille viranomaisille.

Edellä mainittujen lisäksi palvelualuejohtajat päättävät omilla palvelualueillaan seuraavista:

perusopetuksen johtaja

- oppilaiden ottamisesta lisäopetukseen
- oppilaan ottamisesta tai siirtämisestä erityisen tuen piiriin silloin, kun se edellyttää koulupaikan vaihtoa tai ko. päätöksen purkamista tai oppiaineen yksilöllistämistä
- luvan myöntämisestä koulunkäyntiavustajan ottamiseen
- vieraskuntalaisten ottamisesta peruskouluihin
- lasten ottamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan
- oppilaiden ensisijaisen koulupaikan määräämisestä sekä toissijaisista 1. ja 7. luokkien osalta

- perusopetuslaissa tarkoitetuista esiopetuksen oppilaita koskevista asioista niiltä osin, kuin esiopetus on perusopetuksen järjestämää
- oppilaan ottamisesta pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, pidennetyn oppivelvollisuuden epäämisestä ja pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä.

varhaiskasvatuksen johtaja

- avustusten myöntämisestä päivähoidon alalla toimiville yhteisöille ja yrityksille lautakunnan vahvistamien ohjeiden mukaan
- tarvetta vastaavien varhaiskasvatuksen yksiköiden sekä ryhmien muodostamisesta varhaiskasvatussuunnitelman sekä opetussuunnitelman toteuttamiseksi
- varhaiskasvatuksen yksiköiden palvelutarpeen mukaisista toiminta-ajoista varhaiskasvatussuunnitelman periaatteiden mukaisesti
- esiopetusta koskevista maksusitoumuksista yksittäistä sopimusta koskevan korvauksen ollessa vuositasolla enintään 100 000 euroa
- erityisen tuen järjestämisestä esiopetuksessa olevalle lapselle, esiopetuksessa olevan lapsen henkilökohtaisen avustajan nimeämisestä/sijoittamisesta sekä esiopetuksessa olevan lapsen tukikertomesta
- perusopetuslaissa tarkoitetuista esiopetuksen oppilaita koskevista asioista
- varhaiskasvatuspalveluihin oikeutettua asiakasta koskevista harkinnanvaraisista, yksilöä koskevista päätöksistä, jotka eivät kuulu muun toimielimen tai viranhaltijan toimivaltaan

45 § Tekniikan ja ympäristön toimialan viranhaltijoiden päätösvalta

Toimialajohtaja päättää:

- rakennelmien, laitteiden ja toimialan hallinnassa olevien alueiden ja niillä olevien rakennusten, vuokralle antamisesta ja ottamisesta enintään viideksi vuodeksi tai kun vuotuinen vuokra on enintään 50 000 euroa
- toimialan hallinnassa olevien toimitilojen ja alueiden luovuttamisesta tilapäiseen käyttöön
- rakennusten ja huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden myymisestä ja hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on enintään 100 000 euroa
- rakennettujen kiinteistöjen myymisestä ja hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on enintään 100 000 euroa
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa yli 2 000 euroa ja enintään 5 000 euroa
- toimialan hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista lautakuntien, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston toimivallasta aiheutuvat rajoitukset huomioiden
  - o toimialaa koskevista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, joiden arvo on vuositasolla enintään 200 000 euroa, jollei asia kuulu toimialan muun viranhaltijan päätösvaltaan
  - o toimialan toimintaan liittyvien laitteiden myymisestä tai hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on enintään 100 000 euroa
- tarpeelliset lausunnot hankittuaan yleisellä alueella olevan johdon, laitteen tai rakennelman, joka vaikeuttaa asemakaavan toteuttamista tai kadunpitoa tai on maisemakuvaan tai kaupunkikuvaan soveltumaton, siirtopaikan hyväksymisestä ja omistajan kustannusvastuusta silloin, kun kustannusarvio on enintään 350 000 euroa
- urakkasopimuksista hankkeissa, joiden kustannusarvio on enintään 350 000 euroa ja joiden hankesuunnitelma tai käyttösuunnitelma on hyväksytty
- toimialan käytöstä poistetun irtaimiston myymisestä tai lahjoittamisesta, kun hankintahinta on ollut enintään 50 000 euroa
- puisto-, kenttä-, urheilu- ja liikuntapaikkojen suunnitelmista sekä muista kunnallisteknisistä suunnitelmista, kun toteutuksen kustannusarvio on enintään 100 000 euroa
- katusuunnitelmien alustavasta hyväksymisestä ja nähtäville asettamisesta
- viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa koskevan tiedon antamisesta, kun kyseessä on teknisen lautakunnan, ympäristölautakunnan tai toimialan hallussa oleva asiakirja.
- toimialallaan lausunnon tai vastaselityksen antamisesta teknisen lautakunnan, ympäristölautakunnan tai viranhaltijan päätöksestä tai toiminnasta tehtyyn valitukseen, jollei lausunnon tai vastaselityksen antaminen kuulu muun viranhaltijan päätösvaltaan
- enintään 350 000 euron arvoisista korvausinvestoinneista käyttösuunnitelman puitteissa

- keski- ja pienjänniteverkostohankkeiden edellyttämistä sijoitusluvista asemakaava-alueilla, kun sijoitus on ratkaistu asemakaavassa
- sähköhinnan kiinnittämisestä pörssikaupassa.

Tekniikan ja ympäristön palvelualueiden johtajien päätösvalta

Palvelualueen johtaja päättää:

- urakkasopimuksista hankkeissa, joiden kustannusarvio on enintään 170 000 euroa ja joiden hanke-suunnitelma tai käyttösuunnitelma on hyväksytty
- palvelualueen muista hankinnoista, sopimuksista ja sitoumuksista, mikäli hankinta, sopimus tai sitoumus on
  - o vuositasolla arvoltaan enintään 100 000 euroa,
  - o eikä asia kuulu muun viranhaltijan päätösvaltaan
- toimialan toimintaan liittyvien laitteiden myymisestä tai hankkimisesta, kun hinta, vaihtoarvo tai korvaus on enintään 50 000 euroa
- toimialan laitosten, laitteiden ja rakenteiden rakennussuunnitelmista
- puisto-, kenttä-, urheilu- ja liikuntapaikkojen suunnitelmista sekä muista kunnallisteknisistä suunnitelmista, kun toteutuksen kustannusarvio on enintään 50 000 euroa
- haitan ja vahingon korvaamisesta maksettavan korvaussumman ollessa enintään 2 000 euroa

Palvelualueen johtaja vastaa palvelualueen käyttösuunnitelman toteutumisesta.

Palvelualueen johtaja antaa toimialansa puitteissa lausuntoja, huolehtii korvaus- ja muiden hakemusten viereillepanosta sekä esitysten ja muutoshakemusten tekemisestä.

Lisäksi kiinteistöjohtaja päättää:

- Enintään 170 000 euron arvoisista korvausinvestoinneista käyttösuunnitelman puitteissa
- tilapalvelun hallintaan kuuluvien rakennettujen kiinteistöjen, rakennusten ja toimitilojen vuokralle ottamisesta ja antamisesta silloin, kun vuokra-aika on enintään 5 vuotta tai vuotuinen vuokra on enintään 50 000 euroa
- kaupungin omaan käyttöön tulevien tilojen suunnittelu-, urakka- ja hankintasopimuksista hankkeelle osoitettujen määrärahojen ja laadittujen suunnitelmien puitteissa
- tilapalvelun toimintaan tai hallinnoimiin tiloihin liittyvien vahingonkorvauksien maksamisesta maksettavan korvaussumman ollessa enintään 10 000 euroa

46 § Toimivallan edelleen siirtäminen

Toimielin ja viranhaltija voivat siirtää määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranhaltijalle. Se viranhaltija, jolle toimivaltaa on edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen.

47 § Toimivalta päättää asiakirjan antamisesta

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa koskevan tiedon antamisesta päättää asianomainen toimialajohtaja tai hänen määräämänsä.

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen asiakirjoja sekä demokratia ja johdon tuki palvelualueita koskevat tietopyynnöt ratkaisee kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija.

9 luku

TOIMIVALTA HENKILÖSTÖASIOISSA

48 § Yleistöimivalta ja päätösvallan siirtäminen henkilöstöasioissa

Mikäli toimivallasta henkilöstöasioissa ei ole säädetty laissa eikä määrätty hallintosäännössä, toimivalta on kaupunginhallituksella.

Toimielimillä ja viranhaltijoilla on oikeus siirtää tässä hallintosäännössä määrättyä tai tämän hallintosäännön perusteella delegoitua henkilöstöhallinnollista päätösvaltaansa edelleen alaisilleen viranhaltijoille, lukuun ottamatta palkkauksen määrittämisestä koskevaa päätösvaltaa.

49 § Viran perustaminen ja lakkauttaminen sekä virkanimikkeen muuttaminen

Valtuusto päättää kaupunginjohtajan, toimialajohtajien, liiketoimintajohtajan, talousjohtajan, sekä henkilöstöjohtajan virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä virkanimikkeen muuttamisesta.

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto päättää muiden virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta.

50 § Virkasuhteen muuttaminen työsuhteeksi

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto päättää virkasuhteen muuttamisesta työsuhteeksi.

51 § Kelpoisuusvaatimukset

Kaupunginjohtajan virkaan valittavalta vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja että hän on käytännössä perehtynyt kunnallishallintoon.

Seuraavilta viranhaltijoilta vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä käytännön perehtyneisyys viran tehtäväalueeseen:

- toimialajohtajat
- talousjohtaja
- henkilöstöjohtaja
- liiketoimintajohtaja.

Muulta henkilökunnalta vaadittavan kelpoisuuden määrää valinnan suorittaja ottaen huomioon, mitä erikseen on lainsäädännössä säädetty tai määrätty.

52 § Haettavaksi julistaminen

Vakinaiseen virkasuhteeseen ottaminen edellyttää julkista hakumenettelyä. Viran julistaa haettavaksi virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen. Kun virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen on valtuusto, viran julistaa kuitenkin haettavaksi kaupunginhallitus.

Hakuajan on oltava vähintään 14 kalenteripäivää siitä, kun ilmoitus on julkaistu. Kaupungin ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

53 § Koeaika

Koeajasta päättää se toimielin tai viranhaltija, joka päättää palvelussuhteeseen ottamisesta. Koeajoissa on noudatettava kaupungin yleisiä linjauksia.

54 § Henkilöstön ottaminen ja sijaisuudet

Vakituisen ja määräaikaisen virkasuhteeseen ja pysyvään työsuhteeseen ottamisesta tehdään aina hallintopäätös.

Kaupungin henkilöstön ottamisesta päätetään seuraavasti:

Kaupunginvaltuusto

valitsee:

- kaupunginjohtajan
- toimialajohtajat
- liiketoimintajohtajan
- talousjohtajan
- henkilöstöjohtajan

Kaupunginhallituksella on oikeus valita edellä mainittujen virkojen väliaikaiset hoitajat enintään yhdeksi vuodeksi.

Kaupunginjohtajan ollessa poissa tai esteellinen kaupunginjohtajan sijaisena toimii kaupunginhallituksen määräämä viranhaltija.

Kaupunginhallitus

valitsee:

- hallintojohtajan
- viestintäpäällikön
- sisäisen tarkastajan
- kaavoituspäällikön
- kaupungingeodeetin

Kaupunginjohtajalla on oikeus valita edellä mainittujen virkojen väliaikaiset hoitajat enintään yhdeksi vuodeksi.

Lautakunnat

valitsevat omalla toimialallaan:

- palvelualuejohtajat
- tekniikan ja ympäristön toimialan palveluysiköiden päälliköt
- sivistystoimen toimialalla hyvinvointipäällikön

Sivistystoimen palveluysiköiden päälliköiden vallinnasta säädetään tässä säännössä jäljempänä.

Toimialajohtajilla on oikeus valita edellä mainittuihin virkoihin väliaikaiset hoitajat enintään yhdeksi vuodeksi.

Tarkastuslautakunta ottaa alaisensa henkilöstön. Tarkastuslautakunnan alaisen henkilöstön palkkauksesta päättää kaupunginjohtaja.

Kaupunginjohtaja

- valitsee demokratia ja johdon tuki -palvelualueen johtavassa asemassa olevan henkilöstön, elleivät he kuulu kaupunginhallituksen valittavaksi
- nimeää demokratia ja johdon tuki -palvelualueen johtavassa asemassa olevan henkilöstön sijaiset
- nimeää kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa olevan henkilöstön sijaiset
- nimeää sisäisen tarkastajan, henkilöstöjohtajan, talousjohtajan ja liiketoimintajohtajan sijaiset

Toimialajohtajat

valitsevat:

- toimialan talouspäällikön
- toimialajohtajan välittömässä alaisuudessa olevan toimialan henkilöstön
- muut johtavassa asemassa olevan henkilöstön, ellei asiasta ole tässä säännössä toisin päätetty
- sivistystoimen toimialalla palveluysiköiden päälliköt, lukuun ottamatta varhaiskasvatuksen palvelu- aluetta

nimeävät

- toimialojen palvelualueiden johtajien sijaiset, lukuun ottamatta konsernipalvelut ja -hallinto-toimialaa.

Palvelualuejohtajat

Sivistystoimen

hallinto- ja kehittämisspalvelujen, perusopetuksen, yleissivistävän koulutuksen sekä kulttuuri- ja hyvinvointipalvelujen palvelualuejohtaja valitsee oman palvelualueensa:

- vararehtorit ja vakinaiset opettajan viran- ja toimenhaltijat sekä oppilashuoltohenkilöstön
- muun palvelualuejohtajan välittömässä alaisuudessa olevan henkilöstön
- palvelualueen johtavassa asemassa olevan henkilöstön
- rehtoreiden ja muiden yksikön päälliköiden, apulaisrehtoreiden ja apulaisjohtajien sijaiset enintään yhdeksi vuodeksi

varhaiskasvatuspalvelujen palvelualuejohtaja valitsee

- palvelualueensa palveluyksikön ja toimintayksikön esimiehet
- muun palvelualuejohtajan välittömässä alaisuudessa olevan henkilöstön
- muun palvelualueen yhteisen henkilöstön
- palvelualueen johtavassa asemassa olevan henkilöstön
- palvelualueen vakinaisen henkilöstön sekä päättää henkilöstön sijaisuuksista sekä avoimien virkojen tai toimien hoidosta vähintään vuoden pituisten sijaisuuksien osalta.

Tekniikan ja ympäristön

Palvelualuejohtaja valitsee

- palvelualueensa palveluyksiköiden johtavassa asemassa olevan henkilöstön kyseisen palveluyksikön päällikön esityksestä

Muu henkilöstö

Mikäli muuta ei ole säädetty valitsevat palveluyksikön päälliköt yksikön henkilöstön lukuun ottamatta johtavassa-asemassa olevaa henkilöstöä sekä päättävät yksikön henkilöstön sijaisuuksista sekä avoimien virkojen tai toimien hoidosta ja palvelualueiden johtajat valitsevat välittömässä alaisuudessaan olevan henkilöstön ja palveluyksiköiden päälliköiden sijaiset ja avoimen viran tai toimen hoitajat

55 § Palkan määrittäminen

Kaupunginjohtajan palkasta päättää kaupunginhallitus.

Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan valitsemien viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkasta päättää kaupunginjohtaja.

Toimialojen lautakuntien palvelussuhteeseen ottamien viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkoista päättää asianomainen toimialajohtaja.

Muilta osin vakinaisen henkilöstön palkoista päättää aina palvelukseen ottamisesta päättäneen viranhaltijan esimies. Kuitenkin siten, että toimialojen henkilöstön palkan viimesijainen päättäjä on aina kyseisen toimialan toimialajohtaja.

Vakinaisen henkilöstön palkkaa koskevista päätöksistä toimitetaan välittömästi tieto henkilöstöpalveluihin.

Sijaiseksi ja määräaikaiseen virka- tai työsuhteeseen otetun henkilöstön palkasta päättää palvelussuhteeseen ottamispäätöksen tehnyt.

Kaikkien palkkaa koskevien päätösten tulee perustua voimassa oleviin virka- ja työehtosopimuksiin sekä kaupunginhallituksen ja henkilöstöjohtajan antamiin ohjeisiin ja lausuntoihin.

Lisäksi palkkaa koskevia päätöksiä tehtäessä tulee noudattaa henkilöstöjohtajan ja kaupunginjohtajan antamia ohjeita ja lausuntoja sekä tehtyjä työn vaatavuuden arvioinnin tuloksia.

Mikäli henkilöstöjohtajan ja toimialajohtajan lausunnot ovat ristiriidassa palkkatason osalta, päättää asiasta kaupunginjohtaja.

56 § Virkaan ottaminen virkaan valitun irtisanouduttua ennen virantoimituksen alkamista

Jos haettavana olleeseen virkaan tai virkasuhteeseen valittu irtisanoutuu ennen virantoimituksen alkamista, eikä varalle ole valittu ketään, voidaan viranhaltija valita niiden virkaa hakeneiden joukosta, jotka ilmoittavat hakemuksensa olevan edelleen voimassa.

57 § Harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat

Kaupunginhallitus voi myöntää kaupunginjohtajalle enintään kolme kuukautta virkavapautta. Mikäli kaupunginjohtajan virka on avoimena tai poissaolo kestää yli kolme kuukautta, valtuusto voi ottaa virkaan väliaikaisen hoitajan.

Yhteensä yli puolen vuoden kestävästä harkinnanvaraisista virkavapauksista on pyydettyä henkilöstöjohtajan lausunto.

Enintään vuoden kestävien palkattomien virkavapauksien ja työlomien myöntämisestä päättävät:

- kaupunginjohtaja: henkilöstöjohtajan, talousjohtajan, liiketoimintajohtajan, toimialajohtajien ja muiden välittömien alaistensa, tarkastussihteerin, sisäisen tarkastajan sekä demokratia- ja johdon tuki – palvelualueen johtavassa asemassa olevan henkilöstön osalta
- toimialajohtaja: välittömien alaistensa osalta
- palvelualueiden johtajat: välittömien alaistensa osalta sekä palvelualueen johtavassa asemassa olevien osalta
- palveluyksiköiden päälliköt: välittömien alaistensa ja palveluyksikön muun henkilöstön osalta
- toimintayksiköiden esimiehet (mm. päiväkodin johtajat) välittömien alaistensa osalta
- liikelaitoksen johtaja alaistensa osalta.

Yhteensä yli vuoden kestävien, harkinnanvaraisten palkattomien virkavapauksien ja työlomien myöntämisestä päättää:

- kaupunginhallitus toimialajohtajien, talousjohtajan, henkilöstöjohtajan ja liiketoimintajohtajan osalta
- kaupunginjohtaja demokratia ja johdon tuki – palvelualueen osalta
- kaupunginjohtaja kaikkien toimialojen johtavassa asemassa olevan henkilöstön osalta
- toimialajohtajat toimialansa muun henkilöstön osalta
- tarkastuslautakunta tarkastussihteerin osalta.

Yli kaksi vuotta kestävien harkinnanvaraisten palkattomien virkavapauksien ja työlomien myöntämisestä päättää henkilöstöjaosto.

Toimialajohtajien, talousjohtajan, henkilöstöjohtajan sekä liiketoimintajohtajan osalta asiasta päättää kaupunginhallitus.

Harkinnanvaraisten palkattomien virkavapauksien ja työlomien myöntämisen perusteista säännellään tarkemmin henkilöstöjaoston antamilla ohjeilla.

Virkamatkamääräysten antamisesta, koulutukseen osallistumisesta ja virkavapauden ja työloman myöntämisestä koulutus- ja opintomatkaa varten päättävät

- kaupunginjohtaja toimialajohtajien ja muiden välittömien alaistensa, henkilöstöjohtajan, talousjohtajan, liiketoimintajohtajan ja tarkastussihteerin osalta
- toimialajohtajat välittömien alaistensa osalta
- palvelualueiden johtajat ja palveluyksiköiden päälliköt alaistensa osalta
- toimintayksiköiden esimiehet (mm. päiväkodin johtajat) välittömien alaistensa osalta
- liikelaitoksen johtaja alaistensa osalta.

Ulkomaille suuntautuvasta työ-, virka- ja opintomatkasta päättää kuitenkin toimialajohtaja sekä kaupunginjohtaja demokratia- ja johdon tuki – palvelualueen osalta. Laivaseminaareja ei pidetä ulkomaille suuntautuvina matkoina.

58 § Muut kuin harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat

Sairaslomista, vuosilomista, lakisääteisistä perhevapaista, opintovapaista ja muista virka- ja työvapaista, jotka eivät ole harkinnanvaraisia, päättää

- kaupunginjohtaja toimialajohtajien, välittömien alaistensa ja tarkastussihteerin osalta
- toimialajohtajat palvelualuejohtajien ja muiden välittömien alaistensa osalta
- palvelualueiden johtajat palveluyksiköiden päälliköiden ja muiden välittömien alaistensa osalta
- palveluyksiköiden päälliköt alaistensa osalta

- toimintayksiköiden esimiehet (mm. päiväkodin johtajat) välittömien alaistensa osalta.

59 § Muu henkilöstöhallinnollinen päätösvalta

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa I tai II varapuheenjohtaja päättää vuosiloman myöntämisestä, koulutukseen osallistumisesta tai virkamatkamääräyksen antamisesta kaupunginjohtajalle. Mikäli virkamatkamääräys tai koulutukseen osallistuminen tarkoittaa ulkomaille suuntautuvaa matkaa, asiasta päättää kaupunginhallitus.

Henkilöresurssien käyttö

Kaupunginjohtajalla on oikeus päättää toimialojen välisestä sekä toimialojen ja demokratia- ja johdon tuki – palvelualueen välisestä henkilöstö- ja vakanssiirrosta. Toimialajohtajat päättävät henkilöstö- ja vakanssiirrosta palvelualueiden välillä. Toimialojen palvelualuejohtajat päättävät henkilöstö- ja vakanssiirrosta palvelualueen sisällä.

Palvelualueille ja palveluyksiköihin sijoitetun henkilöstön käytöstä päättävät;

- Kaupunginjohtaja toimialajohtajien ja muiden välittömien alaistensa, liiketoimintajohtajan, henkilöstöjohtajan ja talousjohtajan osalta
- palvelualuejohtajat välittömien alaistensa osalta
- palveluyksikön päällikkö välittömien alaistensa osalta
- toimintayksiköiden esimiehet (mm. päiväkodin johtajat) välittömien alaistensa osalta.

Sivistystoimen toimialalla palvelualuejohtaja päättää palveluyksiköiden päälliköiden välisestä päätösvallan jakautumisesta, mikäli asiasta ei ole muuta määrätty.

Opetuslautakunnan alaisen palvelualueen johtaja päättää lisäksi:

- palvelualueella henkilöstön palkallisesta suunnittelu- ja hallintotehtävistä tai oppilaitoksen tai koulutusalun opetus- tai kasvatustoiminnan kehittämiseen liittyvään tehtävään määräämisestä
- rehtorien ja apulaisrehtorien tehtävien jakamisesta
- opetuslautakunnan päättämien virkanimikkeiden aineyhdistelmien määrittämisestä

Oman auton käyttöoikeus

Kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, palvelualueiden johtajat, liikelaitoksen johtaja, palveluyksikön päälliköt ja toimintayksiköiden esimiehet alaistensa osalta antavat oikeuden oman auton käyttöön työtehtävissä.

Virka- ja työehtosopimusten määräysten soveltaminen ja täytäntöönpano

Seuraavista asioista päättää kaupunginjohtaja toimialajohtajien, liiketoimintajohtajan, henkilöstöjohtajan, talousjohtajan, tarkastussihteerin sekä demokratia ja johdon tuki – palvelualueen koko henkilöstön osalta. Toimialajohtajat päättävät jäljempänä luetelluista asioista toimialojen henkilöstön osalta:

- yksittäistapauksissa virka- ja työehtosopimuksen soveltamisesta ja täytäntöönpanosta henkilöstöjoaoston ja henkilöstöjohtajan soveltamisohjeita noudattaen, silloin kun soveltaminen on sopimuksessa määräytyissä rajoissa jätetty kunnan harkintaan.
- palvelussuhteen osa-aikaistaminen.

Mikäli edellä mainittu virka- ja työehtosopimusten määräysten soveltaminen koskee kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen tarkoittamaa, tehtävien vaativuuden olennaiseen muuttumiseen perustuvaa palkankorotusta, päätöksestä on selkeästi käytävä ilmi tapahtunut tehtävien muutos ja mahdolliset muut perustelut. Ennen päätöksentekoa on pyydettävä henkilöstöjohtajan lausunto. Mikäli henkilöstöjohtajan ja toimialajohtajan esitykset ovat virka- ja työehtosopimuksen soveltamisen osalta keskenään ristiriitaiset, päättää asiasta kaupunginjohtaja.

Mikäli harkinnanvarainen palkankorotus koskee viranhaltija- ja työntekijäryhmää, eikä sitä voida perustella virka- ja työehtosopimuksen tarkoittamalla tehtävien vaativuuden olennaisella muutoksella, asia kuuluu henkilöstöjoaoston päätösvaltaan.

Mikäli on epäselvää, kuuluuko palkankorotusasia henkilöstöjoaoston toimivaltaan, toimivaltaisen päätöksentekijän ratkaisee kaupunginjohtaja.

Työ- ja virkaehtosopimusten mukaisten järjestelyerien jakamisesta päättää henkilöstöjaosto.

Työsopimussuhteisen nimikkeen muutoksesta päättävät kaupunginjohtaja välittömien alaistensa sekä toimialajohtajat, palvelualueiden johtajat ja palveluyksiköiden päälliköt välittömien alaistensa osalta.

Sivutoimiluvat ja ilmoitukset

Kaupunginjohtaja päättää toimialajohtajien, talousjohtajan, henkilöstöjohtajan, liiketoimintajohtajan sekä demokratia ja johdon tuki –palvelualueen sivutoimiluvista ja ilmoituksista. Toimialajohtajat päättävät edellä mainituista asioista koko toimialansa osalta.

60 § Työ- ja toimintakyvyn selvittäminen

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja päättää kunnallisen viranhaltijain 19 §:n nojalla terveydentilaa koskevien tietojen pyytamisestä kaupunginjohtajalta sekä kaupunginjohtajan määräämisestä terveydentilaa koskeviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin.

Muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden terveydentilaa koskevien tietojen pyytamisestä sekä tarkastukseen määräämisestä päättää:

- kaupunginjohtaja toimialajohtajien ja henkilöstöjohtajan, liiketoimintajohtajan, talousjohtajan, tarkastussihteerin, hallintojohtajan, sisäisen tarkastajan, viestintäpäällikön ja kehittämisspäällikön osalta
- toimialajohtajat välittömien alaistensa osalta
- palvelualueiden ja palveluyksiköiden päälliköt välittömien alaistensa osalta
- toimintayksiköiden esimiehet (mm. päiväkodin johtajat) välittömien alaistensa osalta.

61 § Virantoimituksesta pidättäminen

Kaupunginjohtajan virasta pidättämisestä päättää kunnallisen viranhaltijain 48 §:n mukaisesti kaupunginvaltuusto. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja voi ennen valtuuston kokousta päättää kaupunginjohtajan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

Kaupunginvaltuuston ottamien viranhaltijoiden virasta pidättämisestä päättää kaupunginhallitus. Muiden viranhaltijoiden virasta pidättämisestä päättää henkilöstöjaosto.

62 § Lomauttaminen, irtisanominen, työsopimuksen ja virkasuhteen purkaminen sekä eron myöntäminen

Irtisanomisesta, lomauttamisesta ja työsopimuksen tai virkasuhteen purkamisesta päättää se viranomainen, joka valitsee palvelussuhteeseen.

Kaupunginvaltuuston ottamien viranhaltijoiden irtisanomisesta, lomauttamisesta ja virkasuhteen purkamisesta päättää kuitenkin kaupunginhallitus lukuun ottamatta kaupunginjohtajaa, jonka irtisanomisesta ja määräykset kuntalaissa.

Toimialan lautakunnan ottamalle viranhaltijalle myöntää eron ao. toimialan toimialajohtaja. Muille viranhaltijoille ja työntekijöille myöntää eron ottava viranomainen.

10 luku

OSALLISUUS JA VIESTINTÄ

63 § Osallistumisen ja viestinnän periaatteet

Kaupunginvaltuusto asettaa kaupunkistrategiassa (Pelikirja) ja talousarviossa osallisuuden ja vuorovaikutuksen painopisteet ja tavoitteet.

Kaupungin toimielimet, kaupunginjohtaja sekä toimialojen johtavat viranhaltijat huolehtivat, että kaupungin asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat riittävästi tietoja valmisteltavina olevista yleisesti merkittävistä asioista ja voivat osallistua ja vaikuttaa näiden asioiden valmisteluun.

Kaupunkilaisille järjestetään vähintään kerran vuodessa yleinen keskustelutilaisuus, jossa heillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kehittämisideoita kaupungin toimintaa koskien.

Viestinnässä käytetään selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otetaan huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

Toimielimet luovat omalla toimialallaan edellytyksiä läpinäkyvälle toiminnalle asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

64 § Kaupunkilaisten aloiteoikeus

Kaupungin asukkaalla sekä kaupungissa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kaupungin toimintaa koskevissa asioissa. Palvelunkäyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevassa asiassa.

Aloitteesta tulee käydä ilmi, mitä asia koskee sekä aloitteen tekijän nimi, kotikunta ja yhteystiedot.

65 § Aloitteen käsittely

Aloitteen käsittelee se kaupungin viranomainen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa. Jos toimivaltainen viranomainen on toimitelin, aloitteista ja aloitteiden perusteella suoritetuista toimenpiteistä on annettava toimielimelle tieto jäljempänä määrättyllä tavalla.

Kaupunginhallituksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyistä kaupungin toimintaa koskevista aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Muun toimielimen kuin valtuuston toimivaltaan kuuluvista aloitteista on annettava tieto toimielimelle niiden päättämällä tavalla. Toimitelin voi samalla päättää, mitkä aloitteista ovat loppuun käsiteltyjä.

Jos aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, aloite on kuuden kuukauden kuluessa vireille tulosta otettava toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

66 § Aloitteen tekijälle annettavat tiedot

Aloitteen tekijälle on ilmoitettava kuukauden kuluessa aloitteen saapumisesta, missä viranomaisessa aloite käsitellään, arvioitu käsittelyaika sekä keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä. Aloite on käsiteltävä hallintolain mukaisesti kohtuullisessa käsittelyajassa. Sen jälkeen, kun aloite on käsitelty loppuun, aloitteen tekijälle on ilmoitettava, onko aloite johtanut toimenpiteisiin.

III OSA TALOUS JA VALVONTA

11 luku

TALOUDENHOITO

67 § Talousarvio ja taloussuunnitelma

Valtuusto hyväksyy talousarviossa tulosaluekohtaisesti sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, liikelaitoksen talousarvion sitovat erät ja liikelaitoksen sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion suunnittelukehykset. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

68 § Talousarvion täytäntöönpano

Kaupunginhallitus, lautakunnat ja liikelaitoksen johtokunta hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat. Nämä toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

Liikelaitoksen johtokunta päättää talousarviosta- ja suunnitelmasta sekä toimintasuunnitelmasta huomioiden valtuuston hyväksymän korollisen peruspääoman tuottovaatimuksen.

69 § Toiminnan ja talouden seuranta

Toimielimet seuraavat toiminnan ja talouden toteutumista. Mikäli seurannan perusteella arvioidaan, että valtuuston talousarviossa asettamat tavoitteet eivät toteudu tai määrärahat eivät muutoin riitä, toimielimen tulee esittää valtuustolle talousarvion tarkistamista, jolloin rahoitustarve katetaan ensisijaisesti toimielimen sisäisin uudelleenkohdennuksin tai toissijaisesti anomalla valtuustolta lisämäärärahaa.

Toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla. Lautakuntien ja liikelaitoksen johtokunnan sekä keskeisten konserniyhteisöjen tulee raportoida vähintään kolmannesvuosittain osavuositarkastuksissa kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

70 § Talousarvion sitovuus

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Valtuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnan viranomaisia.

Kaupunginhallitus voi hyväksyä sellaisen maksun, joka on kaupunkia sitova ja kiireellisesti maksettava, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä. Kaupunginhallitukseen on viipymättä tehtävä valtuustolle esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

71 § Talousarvion muutokset

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Seuraavalle vuodelle jäävät määrärahaylitykset käsitellään ylityksinä ja niille haetaan ylitysoikeus, jonka yhteydessä niistä annetaan selvitykset kaupunginvaltuustolle. Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen valtuustolle ei voi enää tehdä talousarvion muutosehdotusta.

Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin.

Valtuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, kun organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana.

Liikelaitoksen johtokunta päättää liikelaitoksen johtokuntatasoisten sitovien tavoitteiden muutoksista. Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvion olennaisista poikkeamista annetaan selvitykset tilinpäätöksen yhteydessä.

72 § Omaisuuden luovuttaminen ja vuokraaminen

Kaupungin omaisuuden luovuttamisesta ja vuokraamisesta päättää toimivaltansa rajoissa kukin toimielin tai viranhaltija siten kuin tässä säännössä on tarkemmin määrätty.

73 § Poistosuunnitelman hyväksyminen

Valtuusto hyväksyy suunnitelmapoistojen perusteet.

Kaupunginhallituksella on perustellusta syystä oikeus päättää yksittäisen kohteen poistoajasta poistosuunnitelmasta poiketen. Poistosuunnitelmasta poikkeava päätös on kuitenkin tehtävä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston poisto-ohjeen mukaisissa rajoissa.

Kaupunginhallitus vahvistaa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan.

74 § Rahatoimen hoitaminen

Valtuusto päättää kaupungin kokonaisvarallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.

Kaupunginhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kaupunginhallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa muille toimielimille tai viranhaltijoille.

Rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa talousjohtaja tai hänen määräämänsä.

75 § Maksuista päättäminen

Valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Maksuista ja niiden yksityiskohtaisista perusteista päättävät toimielimet ja viranhaltijat toimivaltuuksiensa puitteissa.

76 § Asiakirjojen antamisesta perittävät maksut

Viranomaisen asiakirjasta, esim. pöytäkirjanotteesta, pyydetyistä kopiosta tai tulosteesta peritään sivukohdainen maksu, mikäli kopion tai tulosteen antaminen ei kuulu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedottamisvelvollisuuden piiriin.

Kaupunginhallitus päättää tarkemmin asiakirjojen antamisesta perittävien maksujen perusteista ja euro-määristä.

77 § Laskujen ja maksuasiakirjojen hyväksyminen

Palveluyksikön päällikkö hyväksyy yksikkönsä laskut ja maksuasiakirjat. Toimialajohtajalla on oikeus määrätä muukin toimialan viranhaltija tai työntekijä laskun tai maksuasiakirjan hyväksyjäksi.

Palvelualueen johtajalla on oikeus hyväksyä palvelualueensa laskuja ja maksuasiakirjoja. Toimialajohtajalla on kaikkien toimialansa sekä kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla kaikkien kaupungin laskujen ja maksuasiakirjojen hyväksymisoikeus.

Viranhaltijaa itseään koskevan laskun hyväksyy hänen esimiehensä, kuitenkin siten, että vesihuoltojohtajaa koskevan laskun hyväksyy tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja ja kaupunginjohtajaa koskevan laskun kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai I tai II varapuheenjohtaja.

Kaupunginjohtaja antaa muut tarvittavat taloutta koskevat konsernimääräykset konserniohjeen ja omistajapoliittisten linjausten puitteissa.

12 luku

ULKOINEN VALVONTA

78 § Ulkoinen ja sisäinen valvonta

Kaupungin hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja.

Sisäinen valvonta on osa johtamista. Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

79 § Tarkastuslautakunnan kokoukset

Tilintarkastajalla on läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnan kokouksissa. Tilintarkastajalla ja lautakunnan määräämillä luottamushenkilöillä ja kaupungin palveluksessa olevilla on läsnäolovelvollisuus lautakunnan kokouksessa lautakunnan niin päättäessä.

Kaupunginhallitus ei voi määrätä edustajaansa tarkastuslautakunnan kokouksiin.

Kokousmenettelyssä noudatetaan hallinto- ja toimintasäännön määräyksiä.

80 § Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle toukokuun loppuun mennessä annettavassa arviointikertomuksessa. Määräajasta voidaan poiketa, jos tilintarkastuskertomus sisältää tilivelvolliseen kohdistuvan muistutuksen. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle arviointisuunnitelmansa valtuustokauden alussa.

Lisäksi tarkastuslautakunta päättää määrärahojensa puitteissa arviointitoimintaan liittyvistä asiantuntijapalvelujen ostoista. Lautakunta voi kyseisessä asiassa siirtää päätösvaltaa alaiselleen viranhaltijalle.

81 § Sidonnaisuusilmoitukseen liittyvät tehtävät

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä.

Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kuntalain 84 §:n mukaisesti.

82 § Tilintarkastusyhteisön valinta

Kaupunginvaltuusto valitsee tilintarkastusyhteisön enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastukseen järjestämiseen liittyvää syytä.

83 § Tilintarkastajan tehtävät

Tilintarkastajan tehtävistä säädetään kuntalain 123 §:ssä.

Tilintarkastajan on laadittava toimikaudekseen tarkastussuunnitelma ja vuosittain kullekin tilikaudelle työohjelma. Tarkastussuunnitelma ja työohjelma on toimitettava tarkastuslautakunnalle tiedoksi

84 § Tarkastuslautakunnan antamat tehtävät

Tilintarkastaja voi ottaa tarkastuslautakunnalta toimeksiantoja lautakunnan käsiteltävien asioiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien suorittamisesta, mikäli ne eivät ole ristiriidassa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan kanssa.

85 § Tilintarkastuskertomus ja muu raportointi

Tilintarkastuskertomuksesta säädetään kuntalain 125 §:ssä.

Tilintarkastaja ilmoittaa havaitsemistaan olennaisista epäkohdista viipymättä kunnanhallitukselle annettavassa tilintarkastuspöytäkirjassa. Tilintarkastuspöytäkirja annetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle.

Tilintarkastaja raportoi tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnan määräämällä tavalla.

13 luku

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa.

86 § Kaupunginhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, sekä

1. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,
2. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
3. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

87 § Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät

Lauta- ja johtokunnat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta toimialallaan.

Kaupunginjohtaja vastaa sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan toimeenpanosta kaupunkikonsernissa.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Toimialojen ja yksiköiden johto ja esimiehet vastaavat sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueillaan. He raportoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuudesta kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti valvonnasta vastuussa oleville toimielimille.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt ovat velvollisia raportoimaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta.

88 § Sisäisen tarkastuksen tehtävät

Sisäinen tarkastus arvioi hallituksen hyväksymään suunnitelmaan perustuen objektiivisesti ja riippumattomasti johtamis- ja hallintojärjestelmää, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän jatkuvaksi kehittämiseksi. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaavat Hyvinkään kaupungin sisäisen tarkastuksen toimintaohje ja kansainväliset ammattistandardit.

IV OSA PÄÄTÖKSENTEKO- JA HALLINTOMENETTELY

14 luku

VALTUUSTON TOIMINTA

89 § Valtuuston toiminnan järjestelyt

Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu.

Puheenjohtajisto valitaan valtuuston toimikaudeksi. Valtuustossa on 2 varapuheenjohtajaa.

Valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä koskevien asioiden valmistelua johtaa valtuuston puheenjohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

Valtuuston kokousten pöytäkirjanpitäjänä toimii ja sen muistakin sihteerintehtävistä huolehtii hallintojohtaja tai muu kaupunginjohtajan määräämä. Valtuuston kansliatehtävät hoitaa kaupunginkanslia.

Kaupunki osoittaa valtuustoryhmien kokouksia varten niiden tarvitsemat tilat korvauksetta.

90 § Valtuustoryhmän muodostaminen ja valtuustoryhmän nimi

Valtuutetut voivat muodostaa valtuustoryhmiä valtuustotyöskentelyä varten.

Valtuustoryhmän muodostamisesta, nimestä ja puheenjohtajasta on annettava valtuuston puheenjohtajalle kirjallinen ilmoitus. Kaikkien ryhmään liittyvien valtuutettujen on allekirjoitettava ilmoitus.

Samalla ilmoitetaan myös ne valtuutetut, jotka puheenjohtajan lisäksi ovat oikeutettuja edustamaan valtuustoryhmää. Ilmoitus jätetään valtuuston puheenjohtajalle.

Valtuustoryhmänä pidetään myös yhtä valtuutettua, jos hän on tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

Valtuusto hyväksyy valtuustoryhmien nimet. Nimi ei saa olla sopimaton. Puolueen valtuustoryhmästä eronneiden valtuutettujen muodostaman uuden valtuustoryhmän nimestä ei saa aiheutua sekaantumisvaaraa puolueen valtuustoryhmän nimeen.

91 § Muutokset valtuustoryhmän kokoonpanossa

Valtuutetun on ilmoitettava kirjallisesti valtuuston puheenjohtajalle valtuustoryhmään liittymisestä ja siitä eroamisesta. Liittymisilmoituksessa on oltava asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen.

Mikäli valtuustoryhmän puheenjohtaja tai muu ryhmää edustamaan oikeutettu henkilö vaihtuu, tästä on annettava kirjallinen ilmoitus valtuuston puheenjohtajalle.

Jos valtuutettu on erotettu valtuustoryhmästä, valtuustoryhmän on ilmoitettava tästä kirjallisesti valtuuston puheenjohtajalle.

92 § Istumajärjestys

Valtuutetut istuvat kokouksessa valtuustoryhmittäin puheenjohtajan hyväksymän istumajärjestyksen mukaisesti.

15 luku VALTUUSTON KOKOUKSET

93 § Kokouskutsu

Kokouskutsun antaa valtuuston puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen valtuuston kokousta kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolovelvollisuus. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava kaupungin verkkosivuilla.

Erityisestä syystä puheenjohtajan niin yksittäistapauksessa päätettäessä kaupunginvaltuuston kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (sähköinen kokous) tai niin, että osa osallistujista osallistuu kokouspaikalla pidettävään kokoukseen sähköisin välinein. Yleisölle on kuntalain säännösten mukaisesti järjestettävä mahdollisuus seurata valtuuston kokousta internetin kautta sekä kokouskutsussa mainitussa tilassa.

94 § Esityslista

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset valtuuston päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, elleivät erityiset syyt ole esteenä. Jos esityslistalla, liitteissä tai oheismateriaalissa on salassa pidettäviä tietoja, asiakirjaan tehdään merkintä salassapidosta.

Valtuusto voi päättää, kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan.

95 § Sähköinen kokouskutsu

Kokouskutsu, esityslista, liitteet ja oheismateriaali voidaan toimittaa sähköisesti.

96 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla

Esityslista julkaistaan kaupungin verkkosivuilla. Ennen julkaisemista esityslistalta poistetaan salassa pidettävät tiedot sekä henkilötiedot, joihin ei liity tiedottamisintressiä. Verkossa julkaistavalta esityslistalta voidaan erityisestä syystä poistaa yksittäinen kokousasia. Esityslistan liitteitä julkaistaan kaupungin verkkosivuilla harkinnan mukaan ottaen huomioon kaupungin asukkaiden tiedonsaanti-intressit.

97 § Jatkokokous

Jos kaikkia kokouskutsussa mainittuja asioita ei saada kokouksessa käsiteltyä, käsittelemättä jääneet asiat voidaan siirtää jatkokokoukseen, johon ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille lähetetään sähköinen viesti jatkokokouksen ajasta ja paikasta.

98 § Varavaltuutetun kutsuminen

Valtuutetun, joka ei pääse kokoukseen tai on esteellinen käsittelemään esityslistalla olevaa asiaa, on viipymättä ilmoitettava esteestä tai esteellisyydestä valtuuston puheenjohtajalle tai sihteerille sekä kaupungin kirjaamoon.

Saatuaan valtuutetulta tai muuten luotettavasti tiedon esteestä tai esteellisyydestä sihteerin tai kaupungin kirjamon on kutsuttava valtuutetun sijaan kuntalain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu varavaltuutettu. Varavaltuutetut kutsutaan kokoukseen noudattaen heidän sijaantulojärjestystään.

99 § Läsnäolo kokouksessa

Kaupunginjohtajalla, hallintojohtajalla, toimialajohtajilla, liiketoimintajohtajalla, viestintäpäälliköllä ja talousjohtajalla sekä kaupunginjohtajan erikseen määräämillä viran- ja toimenhaltijoilla on velvollisuus olla läsnä kaupunginvaltuuston kokouksissa. Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen.

Nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen kaksi 15 vuotta täyttänyttä edustajaansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajalla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa.

100 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan sähköisesti tai nimenhuudolla, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Todettuaan läsnä olevat valtuutetut puheenjohtaja toteaa esteen ilmoittaneet valtuutetut ja läsnä olevat varavaltuutetut sekä sen, onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

Valtuutettu, joka ei ole paikalla nimenhuudossa, merkitään pöytäkirjaan poissa olevaksi. Jos hän saapuu kokoukseen myöhemmin, hänen on ilmoitauduttava puheenjohtajalle, jolloin pöytäkirjaan merkitään, mihin kellonaikaan ja minkä asian käsittelyn aikana hän on saapunut kokoukseen.

Poistumisesta kesken kokouksen on ilmoitettava puheenjohtajalle.

Kun varavaltuutettu osallistuu kokoukseen ja valtuutettu saapuu kesken kokouksen, tulee valtuutettu välittömästi varavaltuutetun tilalle.

Puheenjohtaja voi kokouksen kestäessä tai kokoustauon päätyttyä tarvittaessa todeta uudelleen läsnäolijat.

Mikäli puheenjohtaja toteaa valtuuston menettäneen päätösvaltaisuuden, hänen on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

101 § Kokouksen johtaminen

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Jos kokouksessa läsnä oleva henkilö käytöksellään häiritsee kokouksen kulkua, puheenjohtajan tulee kehottaa häntä käyttäytymään asianmukaisesti. Jos kehotusta ei noudateta, puheenjohtaja voi määrätä henkilön poistumaan. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Valtuutetuilla on puheoikeus valtuuston käsiteltävänä olevassa asiassa. Valtuutetun on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos puhuja ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

102 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle

Puheenjohtaja voi tarvittaessa luovuttaa puheenjohtajan kokouksessa varapuheenjohtajalle ja osallistua sinä aikana kokoukseen jäsenenä.

103 § Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

104 § Esteellisyys

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ja esteellisyyden aiheuttamasta perusteesta sekä vetäytyttävä asian käsittelystä ja poistuttava paikaltaan. Jos asia käsitellään suljetussa kokouksessa, esteellisen henkilön on poistuttava kokouksesta.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi. Asianomaisen henkilön tulee tarvittaessa antaa selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa. Annettuaan pyydetyksen selvityksen asianomaisen henkilön on poistuttava paikaltaan.

Henkilö, jonka esteellisyyden valtuusto ratkaisee, saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain hallintolain 29 §:ssä tarkoitetussa poikkeustilanteessa.

Esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava pöytäkirjaan.

105 § Asioiden käsittelyjärjestys

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päätä.

Kaupunginhallituksen ehdotus on käsittelyn pohjana (*pohjaehdotus*). Jos asian on valmistellut tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta, tarkastuslautakunnan tai tilapäisen valiokunnan ehdotus on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiassa, asia on poistettava esityslistalta.

106 § Puheenvuorot

Kun asia on esitelty, siitä on varattava tilaisuus keskustella.

Puheenvuoro on pyydettävä sähköisesti, muulla selvästi havaittavalla tavalla tai toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö.

Puheenvuorot annetaan pyydetyssä järjestyksessä. Jos puheenvuoroa pyydetään yhtä aikaa sekä kirjallisesti että muulla tavalla, on kirjallisesti pyytäneellä etusija. Edellä kerrotusta järjestyksestä poiketen puheenjohtaja voi antaa:

1. asian käsittelyn alussa ryhmäpuheenvuoron kunkin valtuustoryhmän edustajalle ryhmien suuruuden mukaisessa järjestyksessä,
2. puheenvuoron kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle sekä tarkastuslautakunnan ja tilapäisen valiokunnan puheenjohtajalle, kun käsitellään kyseisen toimielimen valmistelmaa asiaa sekä
3. repliikki- ja kannatuspuheenvuoron, joka kestää enintään kaksi minuuttia

Asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro on annettava ennen muita.

Kokouksen kulun turvaamiseksi puheenjohtajalla on oikeus yksittäisessä asiassa rajoittaa valtuutettujen puheenvuorojen pituutta.

107 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta, palauttamisesta valmisteltavaksi tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta. Jos ehdotus hyväksytään yksimielisesti tai äänestämällä, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn. Jos ehdotus hylätään, asian käsittely jatkuu.

108 § Ehdotukset ja keskustelun päättäminen

Keskustelun kuluessa tehty ehdotus on annettava kirjallisena.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja päättää keskustelun. Puheenjohtaja selostaa keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ja onko ehdotusta kannatettu.

109 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen valtuuston päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa valtuuston yksimielisesti kannattavan kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheenjohtaja toteaa ehdotuksen valtuuston päätökseksi.

110 § Äänestykseen otettavat ehdotukset

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, joka on tehty vaihtoehtoisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

Jos ehdotuksen tekijä ei ole paikalla äänestyksen alkaessa, hänen tekemänsä ehdotus katsotaan rauenneeksi eikä sitä oteta äänestykseen.

111 § Äänestystapa ja äänestysjärjestys

Äänestys toimitetaan äänestyskoneella, nimenhuudolla tai valtuuston päättämällä muulla tavalla. Äänestys toimitetaan avoimesti.

Mikäli valtuusto puheenjohtajan äänestystapaesityksen yhteydessä yksimielisesti päättää, että äänestyksen tulokseksi riittää selkeän enemmistön esille saaminen, äänestyksen tulos voidaan merkitä pöytäkirjaan merkinnällä ”selkeä enemmistö”, ilman varsinaista äänien laskentaa. Mikäli yksikin valtuutettu kuitenkin päätettävästä asiasta suoritetun äänestyksen jälkeen, ennen asian käsittelyn päättämistä katsoo, että ”selkeää enemmistöä” ei saatu selville, äänestys suoritetaan valtuutetun niin vaatiessa uudelleen äänestyskoneella, nimenhuudolla, tai valtuuston päättämällä muulla tavalla ja annetut äänit lasketaan.

Jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Äänestysjärjestys määräytyy seuraavien periaatteiden mukaan:

1. Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan.
2. Jos asia koskee määrärahan myöntämistä, otetaan ensin äänestykseen määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä.
3. Jos ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

112 § Äänestyksen tuloksen toteaminen

Puheenjohtaja toteaa äänestyksen tuloksena syntyvän päätöksen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määräänemmistön kannatus tai yksimielisyys, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

113 § Toivomusponsi

Tehtyään käsiteltävänä olevassa asiassa päätöksen valtuusto voi hyväksyä käsiteltävään asiaan liittyvän toimenpideoitteen. Toimenpideoite osoitetaan kaupunginhallitukselle. Se ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä saa muuttaa tai laajentaa päätöstä.

114 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen

Valtuuston pöytäkirjaan sovelletaan, mitä pöytäkirjan laatimisesta määrätään 147 §:ssä.

Valtuusto valitsee jokaisessa kokouksessa kaksi valtuutettua tarkastamaan kokouksesta laaditun pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirjaa ei tarkasteta kokouksessa.

115 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenille

Valtuuston pöytäkirja siihen liitettyine valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä kaupungin verkkosivuilla, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä. Pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

16 luku

ENEMMISTÖVAALI JA SUHTEELLINEN VAALI

116 § Vaaleja koskevat yleiset määräykset

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, varsinaisen ja henkilökohtaisen varajäsenen muodostamat ehdokasparit on hyväksyttävä ennen vaalia.

Äänestyslipussa ei saa olla asiattomia merkintöjä. Suljetussa lippuäänestyksessä äänestäjän on taitettava äänestyslippu siten, ettei sen sisältö ole näkyvissä. Äänestysliput annetaan puheenjohtajalle puheenjohtajan määräämässä järjestyksessä.

Äänestysliput sekä arvonnassa käytetyt liput on säilytettävä vaalipäätöksen lainvoimaisuuteen saakka. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, liput on säilytettävä suljetussa kuoressa.

117 § Enemmistövaali

Enemmistövaalissa äänen voi antaa kenelle tahansa vaalikelpoiselle ehdokkaalle tai ehdokasparille. Jos valittavia on enemmän kuin yksi, toimielimen jäsenellä on käytettävissään yhtä monta ääntä kuin on valittavia henkilöitä tai ehdokaspareja. Yhdelle ehdokkaalle tai ehdokasparille voi antaa vain yhden äänen ja kaikkia ääniä ei ole pakko käyttää.

Enemmistövaali toimitetaan suljetuin lipuin, jos yksikin sitä vaatii. Kun enemmistövaali toimitetaan suljetuin lipuin, kokouksen pöytäkirjantarkastajat toimivat samalla ääntenlaskijoina ja avustavat muutenkin vaalitoimittuksessa, jollei toimitella toisin päätä.

118 § Suhteellinen vaali valtuustossa

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisena, jos sitä vaatii läsnä olevista valtuutetuista vähintään määrä, joka saadaan seuraavasti: läsnä olevien valtuutettujen lukumäärä ÷ (valittavien lukumäärä +1). Jos jakolaskun tuloksena tulee murtoluku, se korotetaan lähinnä ylempään kokonaislukuun.

Suhteellinen vaali toimitetaan aina suljetuin lipuin.

119.1 § Valtuuston vaalilautakunta

Valtuusto valitsee toimikaudekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Lautakunnassa on 5 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Valtuusto valitsee jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Lautakunnan sihteerinä toimii valtuuston pöytäkirjanpitäjä, jollei valtuusto toisin päättä.

119.2 § Ehdokaslistojen laatiminen

Ehdokaslistassa saa olla enintään niin monen ehdokkaan tai ehdokasparin nimi kuin vaalissa on valittavia jäseniä ja varajäseniä.

Ehdokaslistan otsikossa on mainittava, missä vaalissa sitä käytetään. Vähintään kahden toimielimen jäsenistä on allekirjoitettava ehdokaslista. Ensimmäinen allekirjoittaja toimii listan asiamiehenä, antaa listan puheenjohtajalle ja on oikeutettu tekemään siihen 124.4 §:ssä tarkoitetut oikaisut.

119.3 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto

Toimielin määrää ajankohdan, milloin ehdokaslistat on viimeistään annettava puheenjohtajalle sekä milloin vaalitoimituksen nimenhuuto aloitetaan.

119.4 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen

Kun ehdokaslistojen antamisen määräaika on päättynyt, valtuuston puheenjohtaja antaa ehdokaslistat vaalilautakunnalle, joka tarkastaa, ovatko ne asianmukaisesti laaditut. Jos listassa todetaan virheitä, annetaan asiamiehelle tilaisuus korjata virheet vaalilautakunnan asettamassa määräajassa.

Jos sama henkilö on ehdokaslistan korjaamisen jälkeenkin ehdokkaana useammalla listalla, vaalilautakunnan on, mikäli mahdollista, tiedusteltava ehdokkaalta, mille listalle hänen nimensä jätetään.

119.5 § Ehdokaslistojen yhdistelmä

Ehdokaslistojen oikaisuja varten varatun määräajan päätyttyä vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista yhdistelmän, johon jokaiselle ehdokaslistalle merkitään järjestysnumero.

Ennen vaalitoimituksen nimenhuudon alkamista ehdokaslistojen yhdistelmä annetaan valtuutetuille tiedoksi ja luetaan ääneen valtuustolle.

119.6 § Suhteellisen vaalin toimittaminen

Äänestyslippuun merkitään sen ehdokaslistan numero, jolle ääni annetaan. Valtuutetut antavat nimenhuudon määräämässä järjestyksessä valtuuston puheenjohtajalle äänestyslippunsa.

119.7 § Suhteellisen vaalin tuloksen toteaminen

Valtuuston puheenjohtaja antaa äänestysliput vaalilautakunnalle, joka tutkii niiden pätevyyden sekä laskee ja ilmoittaa vaalin tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä kuntavaaleista säädetään.

Vaalilautakunta antaa vaalin tuloksesta kirjallisen ilmoituksen valtuuston puheenjohtajalle, joka toteaa vaalin tuloksen valtuustolle.

17 luku

VALTUUTETUN ALOITE- JA KYSELYOIKEUS

120 § Valtuutettujen aloitteet

Valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä valtuuston kokouksessa kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite annetaan puheenjohtajalle.

Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallituksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty.

Aloitteet, jotka merkitsevät uuden määrärahan ottamista talousarvioon tai määrärahan korottamista, valmistellaan seuraavan vuoden talousarvion yhteydessä. Tullakseen käsitellyksi talousarvion yhteydessä aloite pitää jättää toukokuun loppuun mennessä.

121 § Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys

Vähintään neljäsosa valtuutetuista voi tehdä kaupunginhallitukselle kirjallisen kysymyksen kunnan toiminnasta ja hallinnosta.

Kaupunginhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään siinä valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään seitsemän viikon kuluttua kysymyksen jättämisestä kaupunginkansliaan tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu antaa.

Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään kannatettu ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta selvittämään kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä, asetetaanko tilapäinen valiokunta. Muuta päätöstä ei asiassa saa tehdä.

122 § Kyselytunti

Valtuuston kokousten alussa pidetään tarvittaessa enintään 60 minuuttia kestävä kyselytunti. Valtuutetulla on oikeus esittää kyselytunnilla vastattavaksi kulloinkin yhteen asiaan kohdistuvia kysymyksiä kaupungin hallinnon ja talouden hoitoa koskevista asioista.

Kysymykset on toimitettava kirjallisena kaupunginkanslian kirjaamoon viimeistään 14 päivää ennen valtuuston kokousta. Kysymykset, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin. Valtuutettu voi esittää samalle kyselytunnille enintään kaksi kysymystä.

Kysymykset otetaan vastattaviksi niiden saapumisjärjestyksessä. Puheenjohtajalla on kuitenkin oikeus määrätä tasapuolisuutta noudattaen muikin vastaamis- ja käsittelyjärjestys. Puheenjohtajana kyselytunnilla toimii valtuuston puheenjohtaja. Puheenjohtajalla on mahdollisuus sallia käsiteltävän asian osalta lyhyt keskustelu ja rajata käytettävien puheenvuorojen määrää ja aikaa. Kyselytunti on julkinen.

18 luku

KOKOUSMENETTELYT

123 § Määräysten soveltaminen

Tämän luvun määräyksiä noudatetaan valtuustoa lukuun ottamatta kunnan toimielinten kokouksissa sekä soveltuvin osin toimitus- ja katselmusmiesten kokouksissa.

124 § Kokousaika ja -paikka

Toimielin päättää kokoustensa ajan ja paikan.

Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimielimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen kokouksen pitämisestä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällöin puheenjohtaja määrää kokousajan.

Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen.

Toimielin voi puheenjohtajan erikseen niin päättäessä tehdä päätöksiä myös kokonaan sähköisessä kokouksessa tai niin, että osa osallistujista osallistuu kokouspaikalla pidettävään kokoukseen sähköisin välinein.

125 § Kokouskutsu

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset toimielimen päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, elleivät erityiset syyt ole esteenä. Jos esityslistalla, liitteissä tai oheismateriaalissa on salassa pidettäviä tietoja, asiakirjaan tehdään merkintä salassapidosta.

Kokouskutsu lähetetään vähintään kolme (3) päivää ennen kokousta jäsenille ja niille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus. Kokouskutsu, esityslista, liitteet ja oheismateriaali voidaan lähettää sähköisesti.

126 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla

Esityslista liitteineen julkaistaan kaupungin verkkosivuilla. Ennen julkaisemista esityslistalta ja liitteistä poistetaan salassa pidettävät tiedot sekä tiedottamisen kannalta tarpeettomat henkilötiedot. Mikäli asian valmistelua ei erityisestä syystä julkisteta ennen päätöksentekoa, voidaan tällainen asia tai liite poistaa verkkosivuilta julkaistavalta esityslistalta.

127 § Jatkokokous

Jos kaikkia kokouskutsussa mainittuja asioita ei saada kokouksessa käsiteltyä, käsittelemättä jääneet asiat voidaan siirtää jatkokokoukseen, johon ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille lähetetään sähköinen viesti jatkokokouksen ajasta ja paikasta sekä jatkokokouksen päätöksentekotavasta.

128 § Varajäsenen kutsuminen

Toimielimen jäsenen on kutsuttava varajäsen sijaansa, mikäli hän ei pääse kokoukseen. Kun jäsen on esteellinen jossakin kokousasiassa tai esteen vuoksi ei voi osallistua jonkin asian käsittelyyn, hän voi kutsua varajäsenen yksittäisen asian käsittelyyn.

Myös puheenjohtaja tai toimielimen sihteeri voivat pyydettyäessä toimittaa kutsun varajäsenelle.

129 § Läsnäolo toimielinten kokouksissa

Toimielimen jäsenten lisäksi toimielimen kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus:

- kaupunginhallituksessa
  - o valtuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla (kuntalaki 18.2 §)
- kehittämisjaostossa
  - o kaupunginvaltuuston puheenjohtajalla sekä
  - o yhdellä kaupunginhallituksen nimeämällä kaupunginvaltuuston varapuheenjohtajalla
- henkilöstöjaostossa
  - o yhdellä kaupunginhallituksen nimeämällä kaupunginvaltuuston varapuheenjohtajalla
- kaupunginhallituksen puheenjohtajalla ja kaupunginjohtajalla muiden toimielinten kokouksessa, ei kuitenkaan tarkastuslautakunnan, valtuuston tilapäisen valiokunnan eikä vaalilaissa säädettyjen vaalitoimielinten kokouksissa
- nuorisovaltuuston 15 vuotta täyttäneillä edustajilla (enintään kahdella samassa kokouksessa) kaikkien toimialojen lautakuntien kokouksissa muita kuin salassa pidettäviä asioita käsiteltäessä

Toimielinten jäsenten ja esittelijöiden lisäksi kokouksissa on läsnäolovelvollisuus seuraavasti:

- kaupunginvaltuusto
  - o toimialajohtajat, liiketoimintajohtaja, talousjohtaja, hallintojohtaja, viestintäpäällikkö sekä kaupunginjohtajan erikseen määräämät viran- ja toimenhaltijat

- kaupunginhallitus
  - o toimialajohtajat, liiketoimintajohtaja, talousjohtaja, hallintojohtaja, viestintäpäällikkö sekä kaupunginjohtajan erikseen määräämät viran- ja toimenhaltijat
- kaupunginhallituksen kehittämisjaosto
  - o kaupunginjohtajan erikseen määräämät viran- ja toimenhaltijat
- kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto
  - o kaupunginjohtajan erikseen määräämät viran- ja toimenhaltijat
- lautakunnat
  - o toimialajohtajan erikseen määräämät viran- ja toimenhaltijat

Toimielimet voivat päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta.

130 § Kaupunginhallituksen edustaja muissa toimielimissä

Kaupunginhallitus voi määrätä edustajansa muihin toimielimiin, ei kuitenkaan tarkastuslautakuntaan, valtuuston tilapäiseen valiokuntaan eikä vaalilaissa säädettyihin vaalitoimielimiin. Kaupunginhallituksen edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimien kokouksissa. Edustajaksi voidaan määrätä kaupunginhallituksen jäsen tai kaupunginjohtaja sekä varaedustajaksi kaupunginhallituksen varajäsen tai kaupunginjohtaja.

131 § Kokouksen julkisuus

Muun toimielimen kuin valtuuston kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää, eikä kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi.

132 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

133 § Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

134 § Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Puheenjohtaja saa varoituksen annettuaan määrätä poistettavaksi henkilön, joka käyttäytyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Toimielimen jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Puhuessaan jäsenen on pysyttävä asiassa. Puheenjohtajan on tarvittaessa kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata kehoitusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos puhuja ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää puheen jatkamisen.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimielin toisin päättä.

135 § Kokouskutsussa mainitsemattoman asian käsittely

Toimielin voi esittelijän ehdotuksesta tai jäsenen ehdotuksesta, jota on kannatettu, ottaa enemmistöpäätöksellä käsiteltäväksi asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa. Toimielimen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Myös valmistelemattomassa asiassa tulee pöytäkirjaan kirjata esitys ja sen perusteella tehty päätös. Päätökset on perusteltava.

Jos esittelijän ehdotus on asian palauttaminen valmisteltavaksi, toimielin voi ratkaista asian päätöksellään vain perustellusta syystä.

136 § Esittelijät

Esittelijät kaupungin toimielimissä:

Kaupunginhallitus

- kaupunginjohtaja

Henkilöstöjaosto

- henkilöstöjohtaja

Kehittämisjaosto

- kaupunginjohtaja esittelee kaupungin yleiset kehittämisasiat
- toimialajohtaja esittelee talous- ja hallintoasiat sekä toimialan muut yhteiset asiat
- liiketoimintajohtaja esittelee palvelualueitaan koskevat asiat, paitsi kaavoituspäällikkö ja kaupungingeodeetti esittelevät omien yksiköidensä asiat
- kaupunginjohtaja voi ottaa esiteltäväkseen minkä tahansa toimialaa koskevan asian

Tarkastuslautakunta

- tarkastussihteeri

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta

- toimialajohtaja esittelee talous- ja hallintoasiat sekä kahta tai useampaa palvelualueita koskevat asiat.
- palvelualueen johtaja esittelee palvelualueitaan koskevat asiat
- toimialajohtaja voi ottaa esiteltäväkseen myös yhtä palvelualueita koskevan asian tai muutoin palvelualueen johtajan esiteltäväksi kuuluvan asian

Opetuslautakunta

- toimialajohtaja esittelee talous- ja hallintoasiat sekä kahta tai useampaa palvelualueita koskevat asiat.
- palvelualueen johtaja esittelee palvelualueitaan koskevat asiat
- toimialajohtaja voi ottaa esiteltäväkseen myös yhtä palvelualueita koskevan asian tai muutoin palvelualueen johtajan esiteltäväksi kuuluvan asian

Tekninen lautakunta

- toimialajohtaja esittelee talous- ja hallintoasiat sekä kahta tai useampaa palvelualueita koskevat asiat
- palvelualueen johtaja esittelee palvelualueitaan koskevat asiat
- toimialajohtaja voi ottaa esiteltäväkseen myös yhtä palvelualueita tai palveluyksikköä koskevat asiat

Ympäristölautakunta

- toimialajohtaja esittelee talous- ja hallintoasiat
- palvelualueen johtaja esittelee palvelualueitaan koskevat asiat ja kahta tai useampaa palvelualueensa palveluyksikköä koskevat asiat
- palveluyksikön päällikkö esittelee palveluyksikköä koskevat asiat
- palvelualueen johtaja voi ottaa esiteltäväkseen myös yhtä palveluyksikköä koskevan asian
- toimialajohtaja voi ottaa esiteltäväkseen myös yhtä palvelualueita tai yksikköä koskevat asiat lukuun ottamatta viranomaistehtävien esittelyoikeutta

Esittelijän ollessa poissa tai esteellinen hänen sijaisekseen määrätty toimii esittelijänä.

Tarkastuslautakunnassa tarkastussihteerin ollessa estynyt tai esteellinen asiat esittelee tarkastuslautakunnan puheenjohtaja.

137 § Esittely

Asiat päätetään toimielimen kokouksessa viranhaltijan esittelystä. Vaalilaissa säädetyissä vaalitoimielimissä asiat päätetään kuitenkin puheenjohtajan selostuksen pohjalta ellei lautakunta toisin päättää.

Esittelijä vastaa esittelemiensä kokousasioiden asianmukaisesta valmistelusta ja on velvollinen tekemään toimielimelle päätösehdotuksen.

Esittelijän ehdotus on käsittelyn pohjana (*pohjaehdotus*). Jos esittelijä on keskustelun aikana muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan, muutettu ehdotus on pohjaehdotus.

Jos esittelijä ehdottaa asian poistamista esityslistalta, asia poistetaan, jollei toimielin toisin päättää.

Toimielin voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman vi-ranhaltijan esittelyä. Toimielin voi tällöin päättää, että puheenjohtajan ehdotus on käsittelyn pohjana eikä vaadi kannatusta.

138 § Esteellisyys

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ja esteellisyyden aiheuttamasta perusteesta sekä vetäytyttävä asian käsittelystä ja poistuttava kokouksesta.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys toimielimen ratkaistavaksi. Asianomaisen henkilön tulee tarvittaessa antaa selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteelli-syytensä arvioinnissa. Annettuaan pyydetyn selvityksen asianomaisen henkilön on poistuttava kokouk-sesta.

Henkilö, jonka esteellisyyden toimielin ratkaisee, saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain hallintolain 29 §:ssä tarkoitetussa poikkeustilanteessa.

Esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava pöytäkirjaan. Esteellisyydestä säädetään hallintolain 27-30 §:issä sekä kuntalain 97 §:ssä.

139 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta, palauttamisesta valmistelta-vaksi tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn, seuraavien puhujien on pu-heenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta. Jos ehdotus hy-väksytään yksimielisesti tai äänestämällä, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn. Jos ehdotus hylätään, asian käsittely jatkuu.

Asia voidaan palauttaa valmisteluun esimerkiksi lisäselvitysten hankkimiseksi tai vaihtoehtojen selvittä-miseksi. Lisävalmistelun perusteella esittelijä harkitsee uudelleen päätösehdotuksensa. Mikäli asia jätetään pöydälle, asiaa ei valmistella uudelleen, vaan esitys tuodaan päätöksentekoon uudelleen samalla pohjaeh-dotuksella.

140 § Muutosehdotukset ja keskustelun päättäminen

Muutosehdotukset on annettava kirjallisena.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja päättää keskustelun. Puheenjohtaja selostaa keskus-telun kuluessa tehdyt ehdotukset ja onko ehdotusta kannatettu.

141 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen toimie-limen päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa toimielimen yksimielisesti kannattavan kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheen-johtaja toteaa ehdotuksen toimielimen päätökseksi.

142 § Äänestykseen otettavat ehdotukset

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, joka on tehty vaihtoehtoisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

Jos ehdotuksen tekijä ei ole paikalla äänestyksen alkaessa, hänen tekemänsä ehdotus katsotaan rauene-neeksi eikä sitä oteta äänestykseen.

143 § Äänestys ja vaali

Äänestykseen sovelletaan muilta osin, mitä 15 luvussa määrätään äänestysmenettelystä valtuustossa. Vaalin toimittamista koskevat määräykset ovat 16 luvussa.

144 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen

Pöytäkirjan pitämisestä ja sisällöstä vastaa toimitelimen puheenjohtaja. Jos puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä ovat eri mieltä kokouksen kulusta, pöytäkirja laaditaan puheenjohtajan näkemyksen mukaan.

Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä.

Pöytäkirja tarkastetaan toimitelimen päättämällä tavalla.

Toimitelimen pöytäkirjaan merkitään ainakin:

Järjestäytymistietoina

- toimitelimen nimi
- kokouksen alkamis- ja päättymisaika sekä kokouksen keskeytykset
- kokouspaikka
- läsnä ja poissa olleet ja missä ominaisuudessa kukin on ollut läsnä
- kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Asian käsittelytietoina

- asiaotsikko
- selostus asiasta
- esittelijän päätösehdotus
- esteellisyys ja perustelut
- tehdyt ehdotukset ja onko niitä kannatettu
- äänestykset: äänestystapa, äänestysjärjestys, äänestysesitys sekä äänestyksen tulos siten, että kunkin jäsenen kannanotto ilmenee pöytäkirjasta
- vaalit: vaalitapa ja vaalin tulos
- asiassa tehty päätös
- eriävä mielipide

Muina tietoina

- salassapitomerkinnot
- puheenjohtajan allekirjoitus
- pöytäkirjanpitäjän varmennus
- merkintä pöytäkirjan tarkastuksesta sekä
- merkintä nähtävänä pitämisestä yleisessä tietoverkossa, mikäli pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä

Pöytäkirjaan liitetään päätöksiä koskevat oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitukset sekä muutoksenhaku-kiellot.

Päätökseen osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt ehdotusta vastaan sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide.

Toimitelimen pöytäkirjan sisältöä koskevia määräyksiä noudatetaan soveltuvin osin viranhaltijan ja luottamushenkilön tekemissä päätöksissä.

145 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenelle

Toimitelimen pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä. Pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä.

Kaupungin muun kuin 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen ja viranhaltijan päätöspöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos päätöksen lainvoimaiseksi tuleminen sitä edellyttää.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

19 luku

LUOTTAMUSHENKILÖILLE MAKSETTAVAT PALKKIOT JA KORVAUKSET

146 § Soveltamisala

Luottamushenkilölle maksetaan palkkiota luottamustoimen hoitamisesta ja korvausta ansionmenetyksestä sekä kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä.

Luottamushenkilön oikeudesta matkakustannusten korvauksiin säädetään tämän säännön pykälässä 156.

Palkkiot on sidottu elinkustannusindeksiin ja niitä korotetaan 1.1. alkaen vuosittain. Jos indeksi on negatiivinen, ei palkkioihin tehdä muutoksia.

147 § Kokouspalkkiot

Kaupungin toimielinten jäsenten kokouspalkkiot, joihin indeksitarkistukset 1.1.2021 alkaen tehdään ensimmäisen kerran, ovat:

- valtuusto ja sen valiokunnat, kaupunginhallitus	115 €
- kaupunginhallituksen jaostot	97 €
- lautakunnat	97 €
- johtokunnat	84 €
- toimikunnat	78 €

Toimielimen puheenjohtajana toimivalle luottamushenkilölle maksetaan jäsenen palkkio 50 prosentilla korotettuna. Jos kokouksen aikana varapuheenjohtaja tms. toimii kokouksessa tilapäisesti puheenjohtajana vähintään puolet kokouksen kestoajasta, hänellä on oikeus saada puheenjohtajan kokouspalkkio.

Toimielimen sihteerinä toimivalle luottamushenkilölle maksetaan jäsenen palkkio 50%:lla korotettuna.

Valtuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle maksetaan osallistumisesta kaupunginhallituksen ja sen jaostojen kokouksiin sama palkkio kuin mainittujen toimielinten jäsenille.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajalle ja muulle jäsenelle maksetaan osallistumisesta valtuuston ja sen valiokunnan kokouksiin sama palkkio kuin valtuuston jäsenille.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajalle ja kaupunginhallituksen määräyksestä lautakunnan tai toimikunnan kokoukseen osallistuvalla kaupunginhallituksen muulle jäsenelle maksetaan sama palkkio kuin lautakunnan tai toimikunnan jäsenelle.

Toimielimen jäsenelle maksetaan kokouspalkkio edellyttäen, että jäsen on ollut kokouksessa vähintään kaksi kolmasosaa toimielimen kokousajasta tai vähintään kaksi tuntia, ellei poissaolo perustu siihen, että jäsen on ollut esteellinen ottamaan osaa asian käsittelyyn. Tämä määräys ei kuitenkaan koske varajäsentä, joka kutsutaan kokoukseen varsinaisen jäsenen sijaan.

Jos kokous kestää yli kolme tuntia, maksetaan toimielimen jäsenelle korottamattoman kokouspalkkion lisäksi 50 % sanotun kokouspalkkion määrästä. Toimielimen puheenjohtajana toimivalle luottamushenkilölle maksetaan korotettu puheenjohtajapalkkio 50 prosentilla korotettuna.

Mikäli sama toimielin kokoontuu yhtenä päivänä useammin kuin kerran, maksetaan kokouksista ainoastaan yksi palkkio.

148 § Vuosipalkkiot

Kokousten ulkopuolella hoidetuista luottamustehtävistä maksetaan jäljempänä oleville luottamushenkilöille kokouspalkkioiden lisäksi vuosipalkkio.

Vuosipalkkiot, joihin indeksitarkistukset 1.1.2018 alkaen tehdään ensimmäisen kerran, ovat:

- valtuuston puheenjohtaja	3 500 €
- valtuuston I ja II varapuheenjohtaja	1 600 €
- kaupunginhallituksen puheenjohtaja	5 000 €
- kaupunginhallituksen I ja II varapuheenjohtaja	2 150 €
- kaupunginhallituksen muu jäsen	2 000 €
- lautakunnan puheenjohtaja	1 600 €
- johtokunnan puheenjohtaja	1 500 €

Milloin tässä pykälässä mainittu luottamushenkilö on estynyt hoitamasta tehtäväänsä, hänen oikeutensa vuosipalkkioon lakkaa, kun este on yhtäjaksoisesti jatkunut kuukauden. Sen jälkeiseltä ajalta on varapuheenjohtajalla tai -jäsenellä oikeus saada suhteellinen osa vuosipalkkiosta.

149 § Vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan palkkiot

Seuraavat palkkiot maksetaan vaalilautakunnille vaalien toimituspäivästä, vaalitoimikunnalle koti- ja laitosäänestyksen toimituspäivistä ja keskusvaalilautakunnalle kunnallisvaalien ennakko- ja tarkastuslaskennasta:

- puheenjohtaja	280 €
- varapuheenjohtaja	230 €
- jäsen	210 €

Vaalilautakuntien osalta palkkiot sisältävät korvauksen vaalitoimituksen jälkeisestä laskentatehtävästä.

Toimituksen kestäessä yli 3 tuntia, maksetaan em. palkkiot 50%:lla korotettuna.

Toimituspäiviä edeltävistä ja niitä seuranneista kokouksista maksetaan keskusvaalilautakunnalle palkkiot kuten lautakunnille ja vaalitoimikunnalle kuten toimikunnille.

Vaalilautakuntien puheenjohtajille järjestettävistä tiedotus- ym. tilaisuuksista maksetaan lautakuntien jäsenen palkkio ilman 2 §:n mukaisia korotuksia.

150 § Toimituspalkkio

Luottamushenkilö, joka nimettynä osallistuu muuhun, kuin tässä säännössä tarkoitettuun kokoukseen / neuvotteluun tai kaupungin järjestämään tiedotustilaisuuteen tai osallistuu toimielimen jäsenilleen järjestämään seminaariin, saa toimeksiannon antaneen toimielimen jäsenen kokouspalkkion suuruisen toimituspalkkion ilman 2 §:n mukaisia korotuksia. Toimituspalkkion maksaminen edellyttää, että luottamushenkilö on ollut tilaisuudessa läsnä vähintään kaksi kolmasosaa sen kestosta tai vähintään kaksi tuntia, ellei poisolo perustu varajäsenyyteen tai esteellisyyteen.

Niissä tapauksissa, joissa sellaisen yhteisön, jossa kaupunki on osallisena, päättävä elin on valinnut omaan hallitukseensa, johtokuntaansa tai muuhun toimielimeensä jäseneksi kaupungin edustajan ja tälle ei yhteisön puolesta makseta kokouspalkkiota, kaupunki maksaa edellä mainitulle vastaavan palkkion kuin asianomaisen yhteisön päättävissä elimissä olevalle kaupungin edustajalle maksetaan.

Sellaisessa luottamustehtävässä, joita ei ole mainittu tässä säännössä, kaupunginhallitus määrää tarvittaessa palkkiot erikseen.

151 § Ansionmenetyks- ja muiden kustannusten korvaus

Luottamushenkilölle maksetaan korvaus ansionmenetyksestä sekä kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä. Korvaus maksetaan kultakin alkavalta tunnilta, enintään kahdeksalta tunnilta vuorokaudessa. Tuntikorvauksen enimmäismäärä on 30 €.

Korvauksen saadakseen luottamushenkilön tulee esittää ansionmenetyksestä työnantajan todistus, josta on käytävä ilmi, että luottamustoimen hoitamiseen käytetty aika olisi ollut korvauksen hakijan työaikaa ja että hänelle ei makseta siltä ajalta palkkaa. Riittävästä selvityksestä annetaan erillinen ohje.

Luottamushenkilön, joka tekee ansio- tai muuta työtä olematta työsuhteessa tai virka- tai muussa julkisoidellisessa palvelussuhteessa, tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys ansionmenetyksestään. Mikäli luottamushenkilö ei esitä selvitystä ansioistaan korvataan 10 € tunnilta. Luottamushenkilön tulee antaa silloinkin kirjallinen vakuutus siitä, että hänelle on aiheutunut ansionmenetyksiä.

Jos luottamushenkilön äitiys- ja vanhempainraha kokouspäiviltä pienenee kokoukseen osallistumisen vuoksi, korvataan tulon menetys täysimääräisenä.

Muista luottamustoimen vuoksi aiheutuneista kustannuksista tulee esittää hyväksyttävä kirjallinen selitys.

Ansionmenetyksen ja luottamustoimen vuoksi aiheutuneiden kustannusten korvaushakemus on esitettävä kahden kuukauden kuluessa toimielimen sihteerille.

Sähköisiin esityslistoihin siirtyneiden toimielimien luottamushenkilöjäsenille, joilla ei ole kaupungin hankkimaa tietokonetta / tablettitietokonetta, maksetaan oman tietokoneen käyttökorvaus, jonka suuruuden päättää kaupunginhallitus.

152 § Palkkioiden maksamisen perusteet

Palkkioiden tulee perustua kokouspöytäkirjoihin, luottamustehtävän hoitamisesta laadittuihin muistioihin tai muihin luotettaviin selvityksiin. Toimielimen sihteerin on huolehdittava siitä, että nämä toimitetaan maksutukseen kuukausittain.

153 § Matkakustannusten korvaaminen

Jos kokous/ neuvottelu/ seminaari/ tiedotustilaisuus pidetään Hyvinkään kaupungin alueella, maksetaan luottamushenkilölle kokous- tai toimituspalkkion lisäksi 5,60 € matkakulujen korvausta.

Luottamushenkilön muusta luottamustehtävän hoitamisesta johtuvat matkakustannukset (esim. päiväraha, aterikorvaus) korvataan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti.

154 § Vaikuttamistoimielinten palkkiot

Nuorisovaltuustoa edustavan henkilön kokouspalkkiosta vastaa se toimielin, johon nuorisovaltuuston jäsen on nimetty. Nuorisovaltuuston edustajan kokouspalkkio on 40 % kyseisen toimielimen varsinaisen jäsenen kokouspalkkiosta.

Nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston kokouksista maksetaan samat palkkiot kuin toimikunnan kokouksista maksetaan.

20 luku

HALLINTOMENETTELY JA ASIAKIRJAHALLINTO

155 § Asiakirjojen allekirjoittaminen

Kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätökseen perustuvat sopimukset ja sitoumukset sekä kaupunginhallituksen toimituskirjat, kirjelmät ja valtakirjat

- allekirjoittaa kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija ja
- varmentaa talousjohtaja, hallintojohtaja, liiketoimintajohtaja, henkilöstöjohtaja, viestintäpäällikkö tai lakimies, jollei kaupunginjohtaja ole valtuuttanut siihen muita henkilöitä.

Kaupunginhallituksen jaostojen päätökseen perustuvat sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat voi allekirjoittaa ja varmentaa edellä mainittujen lisäksi myös jaoston esittelijä yhdessä asiaa valmistelleen viran- tai toimenhaltijan tai pöytäkirjanpitäjän kanssa.

Toimialojen lautakuntien päätökseen perustuvat sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat

- allekirjoittaa toimialajohtaja tai palvelualueen johtaja ja
- varmentaa asian esitellyt tai valmistellut viran- tai toimenhaltija, pöytäkirjanpitäjä tai talouspäällikkö.

Tarkastuslautakunnan päätösten perusteella tehtävät sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri, ellei lautakunta toisin päättä.

Kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija allekirjoittaa demokratia ja johdon tuki- palvelualueita koskevat asiakirjat.

Konsernipalvelut ja -hallinto -toimialaa koskevat muut kuin kaupunginhallituksen tai sen jaostojen päätökseen perustuvat asiakirjat allekirjoittaa kaupunginjohtaja, toimialajohtaja tai muu kaupunginjohtajan määräämä viranhaltija

Toimialajohtaja voi allekirjoittaa toimialaa koskevat muut kuin lautakunnan päätöksiin perustuvat asiakirjat. Palvelualuejohtaja palvelualueellaan ja palveluyksikön päällikkö yksikössään voivat allekirjoittaa palvelualueitaan tai yksikköään koskevat muut asiakirjat.

Palvelualueen tai palveluyksikön tehtäväaluetta koskevat lupa- ja viranomaisasiakirjat allekirjoittaa palvelualueenjohtaja tai -päällikkö tai heidän määräänsä.

Viranhaltija allekirjoittaa päätökset, sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat päättämässään asioissa.

Toimielinten pöytäkirjanotteet allekirjoittaa kaupunginkanslian kirjaaja.

Kaupunginkanslian kirjaajalla on edellä mainittujen lisäksi oikeus antaa toimielinten päätöksistä lainvoimaisuustodistus, kun päätöksestä ei ole määräajassa tehty oikaisuvaatimusta.

Valmistelua koskevat asiakirjat allekirjoittaa asian valmistelija.

156 § Todisteellisen tiedoksiannon vastaanottaminen

Todisteellisen tiedoksiannon voi kaupungin puolesta vastaanottaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kaupunginjohtaja, liiketoimintajohtaja, hallintojohtaja, lakimies sekä kaupunginjohtajan valtuuttama viranhaltija.

157 § asiakirjahallinnon järjestäminen

Arkistonmuodostaja on Hyvinkään kaupunki.

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin asiakirjahallintoa ja vastaa siitä, että asiakirjahallinnon ohjeistus, käytännöt, vastuut ja valvonta on määriteltä kaupungin toiminnassa. Kaupunginhallitus hyväksyy yleiset asiakirjahallinnon periaatteet, antaa tarvittavan ohjeistuksen ja nimeää asiakirjahallintoa johtavan henkilön.

V OSA HYVINKÄÄN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

158 § Toimiala

Vesihuoltoliikelaitos huolehtii johtokunnan alaisena toiminta-alueellaan vesihuollosta vesihuoltolain mukaisesti ja tarjoaa mahdollisuuksien mukaan vesihuoltopalveluja myös oman toiminta-alueen ulkopuolelle.

Laitoksen virallinen nimi on: Hyvinkään vesihuoltoliikelaitos. Tavanomaisessa toiminnassa voidaan käyttää nimeä: Hyvinkään Vesi.

159 § Johtokunta

Hyvinkään kaupunginvaltuusto valitsee liikelaitoksen johtokuntaan viisi jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen siten, että teknisen lautakunnan puheenjohtaja toimii johtokunnan puheenjohtajana ja teknisen lautakunnan varapuheenjohtaja toimii johtokunnan varapuheenjohtajana. Valtuusto valitsee johtokunnan neljäksi vuodeksi (valtuustokaudeksi).

Johtokunta on kaupunginhallituksen alainen.

160 § Johtokunnan tehtävät

Johtokunta ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tehtävät on tarkemmin säädetty kuntalain 67 §:ssä.

161 § Johtokunnan päätösvalta

Sen lisäksi, mitä muutoin on määrätty vesihuoltoliikelaitoksen päätettäväksi, johtokunta päättää seuraavista asioista:

- liikelaitoksen toimintasäännön vahvistamisesta
- vesihuoltomaksuista ja -taksoista
- yleisistä sopimus- ja toimitusehdoista
- liikelaitoksen talousarviosta ja -suunnitelmasta sekä toimintasuunnitelmasta ja toimintakertomuksesta
- liikelaitoksen investoinneista
- lainanotosta kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa
- liikelaitosta koskevista lausunnoista, sopimuksista ja suunnitelmista
- liikelaitoksen toiminnasta johtuvista vahingon- ja haittakorvauksista
- helpotusten tai vapautusten myöntämisestä liikelaitoksen maksua, korvausta tai muuta saatavaa koskien
- helpotuksen tai vapautuksen myöntämisestä viranhaltijan tai työntekijän velvollisuudesta korvata liikelaitokselle aiheutunut vahinko, lukuun ottamatta tilivelvollisia, tahallista vahinkoa tai törkeää tuotamusta
- liikelaitosta koskevan omaisuuden hankkimisesta, myymisestä, vuokralle ottamisesta ja antamisesta sekä poistamisesta ja käytettäväksi luovuttamisesta lukuun ottamatta maaomaisuutta, josta päätetään kaupungin hallinto- ja johtosäännön mukaisesti
- liikelaitoksen organisoimasta varallaolosta
- liikelaitoksen henkilökunnan täyttöluvista ja tulospalkkauksesta
- avustusten myöntämisestä

162 § Esittely

Johtokunnassa käsiteltävät asiat esittelee johtokunnan toiminnan sisäistä järjestelyä koskevia asioita lukuun ottamatta vesihuoltojohtaja ja hänen estyneenä ollessaan hänen sijaisensa. Liikelaitoksen johtajan palvelussuhteen ehtoja koskevat asiat esittelee tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja. Tekniikan ja ympäristön toimialajohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen vesihuoltojohtajan esiteltäväksi kuuluva asia.

163 § Kokous- ja hallintomenettely

Kokous- ja hallintomenettelyn osalta noudatetaan voimassa olevaa Hyvinkään kaupungin hallintosääntöä.

Johtokunnan kokouksessa on kaupunginhallituksen edustajalla ja tekniikan ja ympäristön toimialajohtajalla läsnäolo- ja puheoikeus.

164 § Henkilökunta

Liikelaitoksella on virkasuhteinen johtaja, jonka nimike on vesihuoltojohtaja ja jonka valitsee johtokunta. Muuna henkilökuntana on tarpeellinen määrä viranhaltijoita ja työsuhhteessa olevaa henkilökuntaa.

Vesihuoltojohtajan tehtävään voidaan valita henkilö, jolla on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto ja riittävä kokemus vesihuollon toimialalta, hallinnosta ja johtamisesta.

165 § Peruspalkan määrääminen ja palkanlisien myöntäminen

Vesihuoltojohtajan palkasta päättää tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja. Muun henkilökunnan peruspalkan (tehtäväkohtaisen palkan) määrää ottava viranomainen voimassa olevien virka- ja työehtosopimuksien mukaisesti Hyvinkään kaupungin palkkausperiaatteita ja yleisohjeita noudattaen.

Peruspalkkaan (tehtäväkohtaiseen palkkaan) kuulumattomat harkinnanvaraiset palkanosat myöntää vesihuoltojohtaja.

166 § Vesihuoltojohtajan tehtävät

Kuntalain 68 §:n mukaisesti liikelaitoksen johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena liikelaitoksen toimintaa.

Lisäksi liikelaitoksen johtaja huolehtii johtokunnan kokouksessa käsiteltävien asioiden valmistelusta sekä johtokunnan tekemien päätösten täytäntöönpanosta.

167 § Vesihuoltojohtajan ratkaisovalta

Sen lisäksi, mitä muutoin on määrätty, vesihuoltojohtaja päättää seuraavista asioista:

- toimialan ulkopuolisille tehtävistä töistä
- laitosta koskevien laskujen ja muiden maksuasiakirjojen hyväksymisestä
- vesihuoltoverkostoon liittymisestä
- muista kuin johtokunnan päättämistä taksoista ja maksuista
- liikelaitosta koskevan omaisuuden ja huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankinnasta, myymisestä, poistamisesta ja käytettäväksi luovuttamisesta, kun hinta on enintään 20.000 euroa
- liikelaitosta koskevan omaisuuden vuokralle ottamisesta ja antamisesta enintään viideksi vuodeksi, kun vuotuinen vuokra on enintään 20.000 euroa
- liikelaitoksen hankinta-, urakka-, suunnittelu- ja palvelusopimuksista johtokunnan vahvistamisrajoissa
- liikelaitoksen laitosten, laitteiden ja rakenteiden rakennussuunnitelmista
- vesihuoltosuunnitelmista johtokunnan vahvistamisrajoissa
- haitan ja vahingon korvaamisesta sekä helpotuksen ja vapautuksen myöntämisestä maksun, korvauksen tai muun saatavan suorittamisesta johtokunnan vahvistamisrajoissa
- johtaja ja laitteita varten tarvittavista alueista koskevista sopimuksista
- muiden kuin johtokunnan valitsemien henkilöiden ottamisesta ja erottamisesta sekä heidän työsuhteidensa ehtojen yksityiskohdista sopimisesta sekä muista liikelaitoksen henkilöstöön liittyvistä asioista
- liikelaitoksen hallinnassa olevien kiinteistöjen ja irtaimiston käytöstä ja hoidosta

168 § Nimenkirjoitus

Johtokunnan puolesta tehtävät sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat allekirjoittaa vesihuoltojohtaja ja johtokunnan sihteeri.

Muut liikelaitosta koskevat asiakirjat allekirjoittaa vesihuoltojohtaja tai hänen määräämänsä henkilö.

169 § Toimivallan siirtäminen

Johtokunta voi päätöksellään siirtää tämän johtosäännön mukaista päätösvaltaa vesihuoltojohtajalle. Vesihuoltojohtaja voi omalta osaltaan siirtää päätösvaltaa, joka hänelle kuuluu tämän johtosäännön mukaan, alaisilleen viranhaltijoille.

170 § Johtokunnan otto-oikeus

Johtokunta, sen puheenjohtaja, vesihuoltojohtaja sekä tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja voivat ottaa johtokunnan käsiteltäväksi asian, joka on kuntalain nojalla siirretty johtokunnan alaisen viranomaisen toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen